

Digitale RI&E-instrumenten: brancheorganisaties aan de slag!

Handleiding voor brancheorganisaties

Tips voor de ontwikkeling, erkenning, implementatie, het onderhoud en de actualisatie van een digitaal RI&E-instrument voor uw branche

Deze handleiding wordt regelmatig geactualiseerd. Kijk daarom voor de meest recente versie altijd eerst op www.rie.nl

Versie 1.1, 1 april 2011

In deze versie zijn de wijzigingen in de Arbeidsomstandighedenwet met betrekking tot de RI&E-verplichting verwerkt. Deze wijziging houdt in dat vanaf 1 april 2011 bedrijven met maximaal 25 werknemers die gebruik maken van een door het Steunpunt RI&E-instrumenten erkend branche RI&E-instrument deze RI&E niet meer hoeven te laten toetsen. De erkenningscriteria voor branchespecifieke RI&E-instrumenten zijn hiertoe wel aangescherpt, wat betekent dat voor de erkenning, naast de sociale partners, ook een gecertificeerd arbo-kerndeskundige instemming moet geven.

Steunpunt RI&E-instrumenten

Het Steunpunt RI&E-instrumenten, een werkgroep van de Stichting van de Arbeid, heeft als doel de beschikbaarheid van RI&E-instrumenten voor branches te stimuleren en te waarborgen, door toename van het aantal beschikbare (erkende) RI&E-instrumenten op www.rie.nl en het actueel houden van de RI&E-instrumenten door brancheorganisaties. Het secretariaat van het Steunpunt RI&E-instrumenten is ondergebracht bij TNO.

<http://www.rie.nl/disclaimer/>

Voorwoord

Een digitaal branchespecifiek RI&E-instrument

Inmiddels hebben zo'n 170 branches ervaring opgedaan met de ontwikkeling van een branchespecifiek RI&E-instrument. Deze instrumenten zijn steeds meer vooral digitaal beschikbaar. Al 133 van deze branches hebben een **erkend** RI&E-instrument. Ook u heeft het voornemen een digitaal RI&E-instrument te ontwikkelen dat toegesneden is op uw eigen bedrijfstak en welke u wellicht wilt laten erkennen. Deze handleiding en de [veel gestelde vragen op de website](#) kunnen u daarbij helpen.

Een praktische handleiding

Deze handleiding is bedoeld om u houvast te bieden en bevat kennis en ervaringen en tips en trucs van brancheorganisaties (bedrijven en werkgevers) en vakbonden. Zij zijn, met ondersteuning van deskundigen, u voorgegaan in het ontwikkelen, erkennen, implementeren, gebruiken en onderhouden van een branchespecifiek digitaal RI&E-instrument. In deze handleiding hebben wij al deze zaken voor u bij elkaar gebracht zodat u niet bij nul hoeft te beginnen, maar kan profiteren van de ervaringen van anderen.

Erkenning van het RI&E-instrument

Door het RI&E-instrument door sociale partners te laten erkennen krijgen bedrijven met maximaal 25 werknemers in hun branche vrijstelling van toetsing. Vanaf 1 april 2011 zijn daartoe wel de erkenningscriteria voor de RI&E-instrumenten aangescherpt. Naast het al bestaande criterium dat een branche RI&E-instrument de instemming dient te hebben van ten minste één werkgeversorganisatie en van alle bij de CAO-betrokken werknemersorganisaties, daarnaast dient het RI&E-instrument ook de goedkeuring te hebben van een gecertificeerde arbo-kerndeskundige. Dit criterium was al van toepassing voor alle RI&E-instrumenten die zijn opgenomen in een CAO. Voor bedrijven leidt dit tot kostenbesparing en minder administratieve handelingen. Kortom: minder drempels voor bedrijven om met arbo aan de slag te gaan.

Van ontwikkeling naar gebruik in de bedrijven

Hoe zorgt u ervoor dat bedrijven het door u ontwikkelde RI&E-instrument straks ook daadwerkelijk gaan gebruiken? En niet alleen als een eenmalige invuloefening, maar als vertrekpunt voor goed arbobeleid en als praktisch instrument om medewerkers veilig, gezond en met plezier aan het werk te houden. In de handleiding zijn tips en suggesties voor de implementatie van een RI&E-instrument opgenomen.

Door de inspanning en betrokkenheid van velen is deze handleiding tot stand gekomen. Wij bieden u deze handleiding dan ook met veel genoegen aan. Doe er uw voordeel mee en ga aan de slag om ook voor de bedrijven in úw branche een goed en praktisch RI&E-instrument te maken en deze in de bedrijven goed te laten werken.

Kortom, als ú aan de slag gaat, hebben de bedrijven en medewerkers in uw branche daar veel voordeel van.

Veel succes!

Steunpunt RI&E-instrumenten

Leeswijzer

Nog even, voordat u echt aan de slag gaat...

Deze handleiding bestaat uit vier stappen. Hieronder staan de stappen weergegeven met de onderwerpen die aan bod komen. Als u op één van de stappen klikt, dan krijgt u een kort overzicht van de activiteiten die bij deze stap horen. Vervolgens kunt u vanuit het korte overzicht via links uitgebreidere informatie verkrijgen die meer in detail op de verschillende onderwerpen in gaat.

Stap 1: [Voorbereiding en ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument](#)

Maak allereerst een goed projectplan voor het gehele traject! Doe dit samen met de vakbonden en andere relevante partijen. Stel een programma van eisen op waaraan het instrument moet voldoen en kies het systeem waarin het instrument 'gebouwd' wordt. Is alles helder afgesproken, ga dan aan de slag met de daadwerkelijke ontwikkeling van het instrument.

Stap 2: [Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument](#)

De sociale partners in een branche kunnen ervoor kiezen het ontwikkelde RI&E-instrument als branchespecifiek RI&E-instrument te laten erkennen. Wat betekent erkenning en wat zijn de voordelen voor bedrijven? Aan welke inhoudelijke criteria moet het RI&E-instrument dan voldoen? En welke procedures horen daarbij?

Stap 3: [Implementatie van het RI&E-instrument in de branche](#)

Hoe zorgt u ervoor dat bedrijven en medewerkers uit uw branche het ontwikkelde RI&E-instrument gaan gebruiken? Belangrijke tips en voorbeelden uit de praktijk.

Stap 4: [Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument](#)

Hoe houdt u het RI&E-instrument blijvend actueel? En hoe om te gaan met een nieuwe versie van het instrument?

STAP 1: Voorbereiding en ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Een goed plan is het halve werk

Dat geldt ook voor de ontwikkeling van een digitaal RI&E-instrument. Uit opgedane ervaringen in branches blijkt dat het van groot belang is om beide sociale partners, dus werkgevers- en werknemersorganisaties, vanaf het prille begin bij het ontwikkeltraject te betrekken. Stel een projectteam samen en maak met elkaar afspraken over ieders rol en taak. Maak verwachtingen expliciet en bespreek de criteria waaraan het RI&E-instrument straks moet voldoen. Benoem de verschillende activiteiten, wie wat doet en maak een realistische tijdsplanning. Kortom: maak gezamenlijk een projectplan, een helder programma van eisen en duidelijke afspraken. Raadpleeg voor advies over de samenstelling van het projectteam en een goede inrichting van het traject de [tips voor het ontwikkeltraject](#).

Kwaliteit van het branche RI&E-instrument

Er zijn behoorlijk wat aspecten die de kwaliteit van een branche RI&E-instrument bepalen. In de [criteria voor de erkenning](#) staan ze voor u op een rij. Deze lijst met criteria is op centraal niveau door de overkoepelende organisaties van werkgevers en werknemers overeengekomen. De werkgeverscentrales geven de criteria als suggesties voor een kwalitatief goed RI&E-instrument mee. De vakbonden gebruiken deze criteria bij de beoordeling van een RI&E-instrument om tot een erkend branche RI&E-instrument te komen. Maak van deze lijst gebruik als checklist bij het opstellen van uw programma van eisen voor de ontwikkeling van uw eigen branche RI&E-instrument. Zeker als u het RI&E-instrument straks wilt laten erkennen (zie ook [Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument](#)).

De techniek

Er zijn verschillende systemen in omloop om op een gemakkelijke manier een digitaal RI&E-instrument te 'bouwen'.

Het Steunpunt RI&E-instrumenten heeft ook een dergelijk systeem ontwikkeld. Met dit zogenaamde Content Management Systeem, kortweg CMS genoemd, kunt u eenvoudig:

- een papieren RI&E-instrument omzetten naar een digitaal instrument;
- een nieuw digitaal RI&E-instrument ontwikkelen.

U kunt gratis gebruik maken van het CMS van het Steunpunt RI&E-instrumenten door een aanvraag in te dienen. Na ontvangst van uw aanvraag ontvangt u een gebruiksovereenkomst en vervolgens een inlogcode en een handleiding. Raadpleeg voor meer informatie over de aanvraag, de gebruiksovereenkomst en CMS-handleiding de [Aanvraagprocedure voor het CMS](#). Ter oriëntatie kunt u de CMS-handleiding van Het Steunpunt RI&E-instrumenten [hier](#) inzien.

STAP 2 Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Wat betekent erkenning?

Een branchespecifiek RI&E-instrument kan erkend worden. Voorwaarde voor erkenning is de goedkeuring van het instrument door minstens één werkgeversorganisatie, door alle werknemersorganisaties die in uw branche bij de CAO betrokken zijn en/of in uw branche actief zijn of worden én goedkeuring door een gecertificeerde arbo-kerndeskundige.

Erkende branchespecifieke RI&E-instrumenten zijn:

- tot stand gekomen in overleg tussen werkgevers en werknemers in de branche;
- door de sociale partners en een gecertificeerd arbo-kerndeskundige, voorzien van hun goedkeuring (handtekening), aangemeld als branche RI&E-instrument bij het Steunpunt RI&E-instrumenten;
- op www.rie.nl geplaatst herkenbaar aan het erkenningsicoontje

Inhoudelijke criteria voor erkenning

Alle zaken die van belang zijn voor een erkend branche RI&E-instrument treft u aan in [de criteria voor erkenning](#). Deze criteria voor erkenning zijn door het Steunpunt RI&E-instrumenten afgesproken om de kwaliteit van branche RI&E-instrumenten te borgen. De werkgeverscentrales geven de criteria als suggesties aan u mee. De werknemersorganisaties in de branche gebruiken de criteria om het RI&E-instrument te beoordelen ten behoeve van de erkenning van het instrument. Alle reden dus om deze lijst met criteria te gebruiken als checklist bij het opstellen van uw programma van eisen voor de ontwikkeling van uw eigen branche RI&E-instrument. Dan voldoet het instrument straks aan alle vereisten voor erkenning.

Hoe meld ik mijn branche RI&E-instrument aan bij Steunpunt RI&E?

Als zowel sociale partners in de branche als een gecertificeerde arbo-kerndeskundige hun goedkeuring aan het ontwikkelde RI&E-instrument hebben gegeven, dan kunnen zij het instrument aanmelden bij het Steunpunt RI&E-instrumenten. Het Steunpunt RI&E-instrumenten plaatst het branche RI&E-instrument vervolgens op www.rie.nl en voorziet dit van het erkenningsicoontje . Zo kan iedereen zien dat het kend instrument is. Raadpleeg voor meer informatie de [aanmeldingsprocedure](#), waarin u ook een [voorbeeldbrief](#) aantreft voor het aanmelden van uw RI&E-instrument.

Wanneer geen erkenning

Er zijn echter ook situaties waarin het niet tot erkenning van een branche RI&E-instrument kan komen. Welke situaties dat zijn kunt u lezen in [Wanneer geen erkenning](#).

RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven

Zoals al eerder is vermeld zijn aan de erkenning van branche RI&E-instrumenten voordelen voor bedrijven in uw branche verbonden. Bovendien zijn er situaties waarin de RI&E-toetsing achterwege kan blijven.

Als bedrijven met maximaal 25 werknemers een erkend RI&E-instrument gebruiken, dan krijgen zij vrijstelling van RI&E toetsing. De zogenaamde 'Lichte RI&E-toets' van een RI&E instrument dat op of na 1 april 2011 is aangemeld, is dan vervallen. Voor eerder erkende RI&E instrumenten geldt een [overgangsregeling](#). Ook in bedrijven waar de werkgever in totaal maximaal 40 uur per week personeel in dienst heeft kan de RI&E toetsing achterwege blijven. Deze vrijstelling scheelt bedrijven in kosten en vermindert administratieve lasten. Bovendien verlaagt het de drempels in kleine bedrijven om met arbo aan de slag te gaan. Deze bedrijven moeten uiteraard wél over een (actueel

en waarheidsgetrouw) RI&E-document beschikken, want dat is een wettelijke verplichting voor alle werkgevers met personeel in dienst.

In alle overige gevallen moeten bedrijven hun RI&E-document 'gewoon' laten toetsen door een bedrijfsbezoek van een arbodienst of gecertificeerd arbo-kerndeskundige. Wilt u meer weten over toetsing van de RI&E bij bedrijven, raadpleeg dan de informatie over [RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven](#).

STAP 3 Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

Wat is implementatie?

Implementatie is het introduceren en werkend krijgen van veranderingen. In dit geval betekent het dat het ontwikkelde digitale RI&E-instrument door werkgevers/werknemers wordt gebruikt en toegepast op de werkvloer. Toepassen houdt in dat de werkgever de plannen uitvoert, geregeld bijstelt, opnieuw prioriteiten stelt en daar weer mee aan de slag gaat. De verandering is werkend wanneer de werkgever het nut ervan ziet en het zich niet beperkt tot een eenmalige activiteit. De verandering is waarneembaar doordat het tot resultaten op de werkvloer leidt.

De rol van werkgevers(organisaties)

Verantwoordelijkheden op het gebied van arbeidsomstandigheden worden steeds meer op het niveau van de sociale partners neergelegd. Dit wil zeggen dat zowel bedrijven (werkgever en werknemers) als de branche (brancheorganisaties en vakbonden) een rol hebben. Brancheorganisaties kunnen bij de ontwikkeling en de implementatie van een RI&E-instrument een **actieve rol** spelen. Dit is niet alleen fijn voor de ondernemers, maar ook de werkgeversorganisatie zelf kan zich hiermee profileren.

Aan de slag met implementatie: tips en voorbeelden

Wat is de juiste strategie voor de implementatie van het ontwikkelde RI&E-instrument in uw branche? Meer informatie over verschillende mogelijke strategieën vind u in de beschrijving van **drie strategieën** voor de implementatie van een digitaal RI&E-instrument. Deze strategieën zijn voortgekomen uit de ervaringen van diverse brancheorganisaties en zijn gebaseerd op verschillende uitgangssituaties. Daarnaast zijn **tips** opgenomen en treft u praktijkvoorbeelden aan van implementaties in bedrijven. Doe er uw voordeel mee en laat u inspireren!

STAP 4 Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Ook een RI&E-instrument moet worden onderhouden en van tijd tot tijd geactualiseerd worden. Het is belangrijk dat sociale partners van te voren, dus al bij de ontwikkeling van het RI&E-instrument, afspraken maken over hoe dit aangepakt gaat worden.

Wat is onderhoud?

Bij onderhoud gaat het om niet-ingrijpende aanpassingen in het RI&E-instrument, maar om kleine bijstellingen. Voorbeelden zijn:

- Door het gebruik in de praktijk komen toch nog 'schoonheidsfoutjes' in het RI&E-instrument naar boven. Deze worden eruit gehaald.
- Naar aanleiding van opmerkingen van gebruikers wordt een stelling of een toelichting aangepast, zodat dit beter begrepen wordt.
- Nieuwe 'goede praktijken' of oplossingen komen beschikbaar en worden in het RI&E-instrument opgenomen.

Ook voor het onderhoud is het maken van heldere afspraken van belang. Raadpleeg de [tips voor onderhoud](#) voor deze en andere raadgevingen.

Wat is actualisatie?

Actualisatie betreft meer fundamentele wijzigingen in het RI&E-instrument, bijvoorbeeld wanneer de wetgeving verandert. Maar ook wanneer nieuwe werkprocessen en technologieën in de branche hun intrede doen en er belangrijke nieuwe arbeidsrisico's opduiken waardoor het RI&E-instrument (flink) zal moeten worden uitgebreid of qua opzet flink zal moeten veranderen. Bij actualisatie gaat het dus om een gehele nieuwe versie van het RI&E-instrument, dus niet van bijvoorbeeld versie 1.1 naar 1.2, maar van versie 1.1 naar 2.0. Raadpleeg de [tips voor actualisatie](#) voor belangrijke aandachtspunten bij het actualiseren van uw RI&E-instrument.

Actualisatie en (verlies van) erkenning

Sociale partners kunnen natuurlijk op elk moment zelf besluiten dat actualisatie van het branche RI&E-instrument gewenst is. In ieder geval moet er steeds na iedere drie jaar nagegaan worden hoe het met de actualiteit van het instrument gesteld is. Zes maanden vóór het verloop van die driejarige periode ontvangt de brancheorganisatie van het Steunpunt RI&E-instrumenten een brief met verzoek na te gaan of het branche RI&E-instrument nog actueel is. De brancheorganisatie (werkgevers) en vakbond(en) laten dan in een gezamenlijke brief weten wat de stand van zaken is. Is het instrument nog actueel, dan kunnen zij de erkenning 'verlengen'. Zo niet, dan laten de sociale partners weten welke acties zij ondernemen voor actualisatie en op welke termijn deze gerealiseerd zijn. Voor verlenging van de erkenning dient het RI&E-instrument na actualisatie wederom goedgekeurd te worden door een gecertificeerd arbo-kerndeskundige.

Drie maanden voor het aflopen van de erkenning ontvangt de brancheorganisatie een herinneringsbrief; indien het Steunpunt uiterlijk 1 maand na de vervaldatum van de erkenning geen verlengingsverzoek met handtekeningen van sociale partners en een gecertificeerde arbo-kerndeskundige heeft ontvangen, dan wordt de erkenning beëindigd. De brancheorganisatie wordt hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld en het erkenningsicoontje wordt van de website www.rie.nl verwijderd.

Meer informatie over de procedure die gevolgd wordt voor de erkenning bij actualisatie van het RI&E-instrument leest u in [Actualisatie en \(verlies van\) erkenning](#).

Uniform onderhoud of actualisatie

Het kan voorkomen dat veel (of alle) branche RI&E-instrumenten dezelfde aanpassingen moeten ondergaan, bijvoorbeeld door wetwijzigingen. Het Steunpunt RI&E-instrumenten probeert dan centraal deze aanpassingen te ontwikkelen en te realiseren. Wanneer sociale partners dergelijke aanpassingen integraal overnemen en dit schriftelijk aan het Steunpunt RI&E-instrumenten melden, is actualisatie van de erkenning niet nodig: deze loopt dan opnieuw voor twee jaar door. Het Steunpunt RI&E-instrumenten informeert sociale partners over op handen zijnde uniforme aanpassingen via www.rie.nl, maar u kunt hierover ook vragen stellen via info@rie.nl.

Uitgebreide informatie

STAP 1: Ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

[Tips voor het ontwikkeltraject van een branche RI&E-instrument](#)

[Aanvraagprocedure voor het Content Management Systeem van Het Steunpunt RI&E-instrumenten](#)

[Voorbeeld van de CMS-gebruiksovereenkomst](#)

[Digitale RI&E handleiding CMS](#)

STAP 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

[Criteria voor de erkenning van een branche RI&E-instrument](#)

[Tips voor taalgebruik in het RI&E-instrument](#)

[Erkenning en aanmeldingsprocedure van een branche RI&E-instrument](#)

[Voorbeeldbrief aanmelding branchespecifiek RI&E-instrument](#)

[Wanneer geen erkenning](#)

[RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven](#)

STAP 3: Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

[Implementatie van het RI&E-instrument](#)

[De rol van werkgevers\(organisaties\)](#)

[Drie strategieën voor implementatie](#)

[Tips en voorbeelden bij implementatie](#)

STAP 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

[Tips voor onderhoud](#)

[Tips voor actualisatie](#)

[Actualisatie en \(verlies van\) erkenning](#)

Begrippen

[Erkenning van het branche RI&E-instrument](#)

[Gecertificeerd arbo-kerndeskundige](#)

[Plan van Aanpak](#)

[RI&E](#)

[Toetsingsvrijstelling](#)

Belangrijke links

www.rie.nl

www.arboportaal.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/szw

www.arbobondgenoten.nl

www.mkb.nl

www.rie.nl/veelgestelde-vragen

www.stvda.nl

Colofon

[Colofon](#)

Disclaimer

<http://www.rie.nl/disclaimer>

Stap 1: Ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Tips voor het ontwikkeltraject van een branche RI&E-instrument

Hieronder vindt u tips voor een goede inrichting en soepel verloop van het ontwikkeltraject van een branche RI&E-instrument. Ze geven u houvast en zorgen ervoor dat uw eindproduct, het branche RI&E-instrument, optimaal is en, indien u erkenning van het instrument beoogt, aan alle vereisten daarvoor voldoet.

Tips:

1. Zorg er voor dat **beide sociale partners**, dus werkgevers- én werknemersorganisatie(s), vanaf het begin in het ontwikkeltraject betrokken zijn. Dit is belangrijk, want de betrokkenheid van werknemersorganisaties vanaf het begin vergemakkelijkt de weg naar erkenning van het RI&E-instrument.

De brancheorganisatie (werkgeversorganisatie) is in de meeste gevallen de initiatiefnemer van het traject. Derhalve treedt de brancheorganisatie op als opdrachtgever en de werknemersorganisatie(s) zijn in het gehele traject 'stevig' betrokken (zie ook tip 3). Zo hebben beide typen organisaties invloed op het ontwikkeltraject en het eindproduct en het geeft duidelijkheid over hun rollen.

2. Maak als sociale partners aan de start (schriftelijke) afspraken over:
 - de breedte van het project: alleen ontwikkeling, of meteen ook implementatie, onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument?
 - de financiering van alle activiteiten: ontwikkeling en beoordeling van het branche RI&E-instrument, communicatie er over naar de branche en eventueel ook al over de implementatie, het onderhoud en de actualisatie van het RI&E-instrument;
 - gratis of betaalde verstrekking van het branche RI&E-instrument (RI&E-instrumenten ontwikkeld met het CMS-systeem van het Steunpunt RI&E-instrumenten zijn per definitie gratis en vrij toegankelijk);
 - het eigendom van het eindproduct, het branche RI&E-instrument.

Resultaat is dat voor alle partijen afspraken helder en eenduidig zijn.

3. Stel een projectteam samen dat bij voorkeur bestaat uit:
 - vertegenwoordiger(s) van de brancheorganisatie(s) (zie ook tip 4);
 - vertegenwoordiger(s) van de vakbond(en): de 'RI&E-beoordelaar' (zie ook tip 5);
 - inhoudelijk deskundige, ingehuurd door de opdrachtgever(s): de 'RI&E-ontwikkelaar(s)' (zie ook tip 6);
 - eindgebruikers (zie ook tip 12):
 - enkele brancheleden: management of staf uit bedrijven;
 - enkele werknemers uit bedrijven, bijv. actieve kaderleden.
 - eventueel iemand van een werkgeversorganisatie voor procesondersteuning.

Houdt het projectteam qua omvang wel werkbaar.

4. De betrokken brancheorganisatie(s) levert/leveren een projectleider, die zorgt voor een goed verloop van het traject en treedt op als aanspreekpunt voor alle betrokken partijen in het ontwikkeltraject.
5. De betrokken vakbonden selecteren en leveren een 'RI&E-beoordelaar' waarin zij vertrouwen hebben. Dit kunnen inhoudelijk deskundigen zijn, maar ook CAO-onderhandelaars. De belangrijkste selectiecriteria zijn:

- kennis van en affiniteit met de branche;
 - inhoudelijke deskundigheid over de arbeidsrisico's in de branche.
6. Stel als **sociale partners** vast welke deskundigheid in het RI&E-ontwikkeltraject nodig is. Selecteer vervolgens één of meer '**RI&E-ontwikkelaar(s)**' waarin u allen vertrouwen heeft. Dit vergroot de kans op een goed proces, een bruikbaar eindproduct en beperkte kosten voor de RI&E-beoordeling. Hanteer hierbij in ieder geval de volgende criteria:
- kennis van en affiniteit met de branche;
 - inhoudelijke deskundigheid over de belangrijkste arbeidsrisico's in de branche (de 'prioritaire risico's');
 - bekend met de arbostructuur in de branche.

En hanteer eventueel ook als criteria:

- gecertificeerd arbo-kerndeskundige*
 - adequate IT-deskundigheid;
 - kunnen inleven in de belevingswereld van de branche;
 - kunnen luisteren, samenwerken en onafhankelijk kunnen adviseren;
 - klant- en gebruikerswensen (programma van eisen) praktisch kunnen vertalen in het instrument.
7. Bespreek in het **projectteam** diverse onderwerpen om het project goed in te richten. Maak hierbij gebruik van de inhoudelijke criteria voor erkenning van het branche RI&E-instrument (zie **Criteria voor erkenning**). Het is zinvol de criteria samen langs te lopen en zo de gewenste kwaliteit van het ontwikkelproces en het RI&E-instrument vorm te geven. Zeker als de sociale partners het instrument straks willen laten erkennen. Voeg eventueel eigen kwaliteitscriteria toe.
8. Kom op basis van die bespreking(en) in het projectteam tot een projectplan met maatwerk op de volgende onderdelen:
- Het beoogde eindproduct:
 - een erkend branche RI&E-instrument, gebaseerd op overeenstemming tussen sociale partners en een gecertificeerd arbo-kerndeskundige.
 - een erkend branche RI&E-instrument op basis van CAO afspraken.
 - of een branche RI&E-instrument zonder erkenning of opname in CAO.
 - Programma van eisen:
 - ten aanzien van het RI&E-instrument:
 - de scope: welke belangrijkste werkprocessen, welke top 5-10 arbeidsrisico's van de branche ('prioritaire risico's');
 - concrete invulling van de balans tussen 'volledigheid' en 'focus en uitvoerbaarheid' (zie Criteria voor erkenning);
 - diepgang: biedt het instrument de vereiste diepte of is na gebruik ervan nog een verdiepende RI&E op sommige arbeidsrisico's nodig;
 - gebruiksgemak en gewenste IT-functionaliteiten;
 - eventuele andere vereisten op basis van de criteria voor erkenning (zie Criteria voor erkenning).
 - ten aanzien van deskundigheid:
 - inhoudelijke deskundigheid: één of meer gecertificeerde arbo-kerndeskundigen 1;
 - IT-deskundigheid.
 - Projectorganisatie en planning:

* Hogere veiligheidskundige, Bedrijfsarts, Arbeidhygiënist of Arbeid&Organisatiedeskundige

- heldere rollen en taken van alle betrokkenen, inclusief de verantwoordelijkheid voor het nemen van finale beslissingen;
 - monitoring en evaluatie van het project, meenemen van leer- en verbeterpunten in het traject;
 - duidelijke go/no go momenten.
 - Communicatie en implementatie naar de branche (werkgevers en werknemers):
 - communicatie: over het RI&E-ontwikkelproject en het eindproduct straks;
 - implementatie van het branche RI&E-instrument: nu al invullen, of afspreken daar aan het eind van het ontwikkelproject op terug te komen.
 - Activiteiten, wie doet wat en een realistische (!) tijdsplanning:
 - communicatie naar de branche over het project, het eindproduct en de diverse voordelen ervan: gezondheid en veiligheid van personeel, bedrijfsbelangen zoals kostenbesparing, motivatie en inzetbaarheid van personeel etc.;
 - verkennen van de branche: bijv. door het bezoeken van bedrijven en gesprekken met werkgevers en werknemers, zodat men een goed beeld krijgt van wat er echt speelt in de praktijk;
 - bepalen van selectiecriteria en benaderen van bedrijven voor deelname aan pilot-testen;
 - inventariseren van belangrijkste brancherisico's op basis van beschikbare informatie: de bedrijfsbezoeken, gesprekken, CAO- of arboconvenantafspraken, arbocatalogus etc.;
 - inventariseren van beschikbare en haalbare oplossingen voor brancherisico's (zie Criteria voor erkenning);
 - tijdig inschakelen van één of meer gecertificeerde arbo-kerndeskundigen;
 - opstellen van concept RI&E-instrument door de RI&E-ontwikkelaar(s);
 - concept RI&E-instrument bespreken / testen in projectteam;
 - aanbrengen van eventuele aanpassingen in het concept RI&E-instrument;
 - uitvoeren van pilot-testen met het 2e concept RI&E-instrument in de praktijk door bedrijven: met betrokkenheid van werkgevers en werknemers (zie ook tip 14);
 - bijstellen van het concept RI&E-instrument;
 - 3e concept RI&E-instrument bespreken / testen in projectteam;
 - laatste bijstellingen door RI&E-ontwikkelaar(s);
 - (formele) beoordeling van het RI&E-instrument door de RI&E-beoordelaar;
 - definitief vaststellen van het RI&E-instrument door het projectteam; dit is tevens de goedkeuring / erkenning door de sociale partners;
 - indien aan de orde:
 - als sociale partners het branche RI&E-instrument in de CAO overeenkomen; en/of
 - schriftelijke aanmelding van het erkende branche RI&E-instrument bij het Steunpunt RI&E-instrumenten.
 - communicatie naar de branche: werkgevers en werknemers;
 - afspraken maken over verspreiding en implementatie in de branche en over onderhoud en actueel houden van het RI&E-instrument.
9. Zorg ervoor dat de projectgroep achter het gehele projectplan staat en dat er dus **draagvlak** is bij alle betrokkenen. Dat voorkomt (vervelende) verrassingen onderweg of achteraf.
10. Maak duidelijke **afspraken** met de **RI&E-ontwikkelaar** over het eindproduct dat moet worden opgeleverd en diens rol daarbij. Dit is af te leiden uit het projectplan en het programma van eisen dat daarin is opgenomen.
11. Maak ook duidelijke **afspraken** met de **RI&E-beoordelaar** over zijn/haar rol. Let daarbij goed op de verschillen in de rol van RI&E-ontwikkelaar en die van RI&E-beoordelaar. Voorkom dat de

RI&E-beoordelaar mede-ontwikkelaar wordt maar voorkom ook dat de beoordelaar pas aan het eind van het ontwikkeltraject aanhaakt.

12. Wellicht ten overvloede: schep zo veel mogelijk voorwaarden voor **actieve participatie en betrokkenheid van de eindgebruikers: bedrijven** (management of staf) en **werknemers**:
 - In het projectteam:
 - betrek bedrijven en eventueel werknemers bij het opstellen van het projectplan.
 - Tijdens de ontwikkeling en het pilot-testen van het instrument, bijvoorbeeld:
 - Het bezoeken van bedrijven;
 - gesprekken met management of staffunctionarissen van bedrijven;
 - gesprekken met werknemers uit bedrijven, bijvoorbeeld actieve kaderleden van werknemersorganisaties;
 - pilot-testen van het concept RI&E-instrument door werkgevers en werknemers (zie ook tip 14)

Vraag hen wat volgens hen de belangrijkste werkprocessen en arbeidsrisico's in de branche zijn, wat het RI&E-instrument voor hen moet kunnen, welke voordelen hen dat oplevert en welke praktijkoplossingen zij kennen. Dit helpt om het instrument goed toe te snijden op de praktijk en belevingswereld van deze eindgebruikers. En het bevordert dat het instrument straks in de bedrijven goed en met plezier gebruikt wordt. Bovendien bevordert het de basis voor goed arbobeleid.
13. Ga met de ontwikkeling van het RI&E-instrument **aan de slag**. Het aantal bijeenkomsten van het projectteam kan beperkt blijven door heldere go/no go momenten, duidelijke werkafspraken en een goede planning.
14. Zorg ervoor dat **pilot-testen** door werkgevers en werknemers onderdeel uitmaken van het ontwikkeltraject. Check hierin in ieder geval op de volgende zaken:
 - voldoet het instrument aan het programma van eisen (zie tip 8), bijvoorbeeld:
 - goede scope?
 - balans in 'volledigheid' en 'focus en uitvoerbaarheid'?
 - gebruiksvriendelijk?
 - spoort het instrument de prioritaire risico's goed op en maakt het goed onderscheid naar aan/afwezigheid van risico's, c.q. goede afdekking van aanwezige risico's door passende maatregelen?
 - zijn er tips voor aanvullende praktijkoplossingen?
15. Betaal de RI&E-ontwikkelaar(s) pas helemaal als volledig aan de opdracht is voldaan. De opdrachtgever(s) bepaalt/bepalen uiteindelijk of het ontwikkelde branche RI&E-instrument (voldoende) voldoet aan het programma van eisen. Andere leden van het projectteam kunnen daarin een adviserende rol vervullen.

Stap 1: Ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Aanvraagprocedure Content Management Systeem van het Steunpunt RI&E-instrumenten

Het Steunpunt RI&E-systeem

Het Steunpunt RI&E-instrumenten heeft een systeem ontwikkeld, waarmee u eenvoudig:

1. Een papieren RI&E-instrument kunt omzetten naar een digitaal instrument.
2. Een nieuw digitaal RI&E-instrument kunt ontwikkelen.

Wilt u gebruik maken van dit zogenaamde Content Management Systeem (CMS), dan kunt u hiervoor een aanvraag indienen.

Hoe ziet uw aanvraag voor het CMS eruit?

1. De aanvrager is een vertegenwoordiger van uw brancheorganisatie (werkgevers- of werknemersorganisatie). Als een andere organisatie namens uw branche het CMS aanvraagt, moet door u schriftelijk bevestigd worden dat deze organisatie namens u optreedt.
2. Als het uw doel is om een branche RI&E-instrument te ontwikkelen, moet de aanvraag door zowel de werkgevers- als de werknemersorganisaties in de branche als een gecertificeerd deskundigen worden ondertekent.
3. Richt uw schriftelijke aanvraag tot:
Steunpunt RI&E-instrumenten
T.a.v het secretariaat
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

Nadat uw aanvraag is goedgekeurd:

1. Ontvangt u de gebruiksovereenkomst CMS.
2. U ondertekent deze en stuurt hem terug aan het Steunpunt RI&E-instrumenten.
3. Zodra de overeenkomst bij het Steunpunt RI&E-instrumenten binnen is ontvangt u een inlogcode voor het gebruik van het CMS. De CMS-handleiding kunt u hier vinden.

Tot slot nog enkele belangrijke punten:

1. Het CMS wordt geleverd met daarin standaardstellingen, deze kunt u gemakkelijk aanpassen.
2. U dient zelf een voorziening te treffen voor eventuele kosten van het inhoudelijk ontwikkelen van het digitale RI&E-instrument én voor het beoordelen ervan indien u het RI&E-instrument wilt laten erkennen.
3. U gaat akkoord met het feit dat het ontwikkelde RI&E-instrument via www.rie.nl vrij en gratis toegankelijk wordt voor iedereen die er gebruik van wil maken.

Stap 1: Ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument

Voorbeeld van de CMS-gebruiksovereenkomst

Onderwerp

Gebruiksovereenkomst Content Management Systeem Digitale RI&E tussen het Steunpunt RI&E-instrumenten en <naam brancheorganisatie>

Geachte <naam>,

Ten behoeve van het gebruik van het Content Management Systeem Digitale RI&E ontvangt u hierbij in tweevoud een gebruiksovereenkomst met daarin afspraken tussen het Steunpunt RI&E-instrumenten en <naam brancheorganisatie>, die hierna beschreven worden. De overeenkomst dient ondertekend te worden door een vertegenwoordiger van de brancheorganisatie (werkgevers- of werknemersorganisatie). **Wanneer de overeenkomst namens een brancheorganisatie wordt ondertekend, dan moet dit middels een schriftelijke mededeling door de brancheorganisatie worden bevestigd.**

Wij verzoeken u de exemplaren voor akkoord te ondertekenen en één exemplaar te retourneren in bijgevoegde retourenveloppe.

Aanleiding en uitgangspunt

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) wil werkgevers in kleine bedrijven beter faciliteren rondom het thema arbeidsomstandigheden. Eén van de activiteiten, die hiertoe ondernomen wordt, is de digitalisering en vereenvoudiging van de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Hierdoor wordt het voor ondernemers gemakkelijker de wettelijk verplichte RI&E uit te voeren en kan op eenvoudige wijze een Plan van Aanpak worden opgesteld.

Om branches te ondersteunen bij het ontwikkelen van een digitaal branche RI&E-instrument is met subsidie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid door het Steunpunt RI&E-instrumenten een CMS (Content Management Systeem) ontwikkeld. Met dit CMS is het voor branches mogelijk om op eenvoudige wijze een papieren RI&E-instrument om te zetten naar een digitaal instrument, dan wel een nieuw instrument te ontwikkelen.

Het Steunpunt RI&E-instrumenten wil branches ondersteunen bij het digitaliseren van hun RI&E-instrument door het ontwikkelde CMS publiekelijk toegankelijk te maken.

Afspraken

Met gebruikmaking van een digitale RI&E kan <naam brancheorganisatie> haar dienstverlening verder professionaliseren en versterken naar de leden toe en er extra dienstverlening aan koppelen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt als voorwaarden voor gebruik van het CMS dat het door u ontwikkelde RI&E-instrument ter beschikking komt van anderen en er geen sprake is van een exclusiviteitsbeding. Dit houdt in dat het door u ontwikkelde instrument vrij toegankelijk moet zijn voor hen die er gebruik van wil maken en dat u instemt met het feit dat de inhoud van het instrument door het Steunpunt RI&E-instrumenten wordt gepubliceerd en dus ook door andere branches gebruikt kan worden.

De broncode van de software wordt beheerd door het Steunpunt RI&E-instrumenten. Het gebruiksrecht berust bij <naam brancheorganisatie>, dan wel hun vertegenwoordigers. Het Steunpunt RI&E-instrumenten kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor het foutloos en zonder onderbreking werken van het CMS of de mate waarin het CMS al dan niet beantwoordt aan de doelstellingen die <naam brancheorganisatie> heeft ter zake van het CMS. <naam

brancheorganisatie> dient het CMS op de daarvoor bedoelde wijze te gebruiken en dient de instructies in de handleiding CMS nauwgezet te volgen.

Het Steunpunt RI&E-instrumenten kan van tijd tot tijd nieuwe versies (waaronder begrepen nieuwe modules) op de markt brengen waarin geconstateerde gebreken zijn verholpen of extra functionaliteiten zijn toegevoegd. Het Steunpunt RI&E-instrumenten zal nieuwe versies altijd beschikbaar stellen aan de branches die met behulp van het CMS een digitaal branche RI&E-instrument hebben ontwikkeld. Wij zullen u hiervan op de hoogte stellen. Het Steunpunt RI&E-instrumenten kan niet verplicht worden gesteld nieuwe versies uit te brengen. Via www.rie.nl zullen ontwikkelingen op dit gebied worden gecommuniceerd.

Het CMS stelt u in staat zelf updates te maken van uw eigen digitale RI&E-instrument. Met betrekking tot de toekomst van uw branchespecifieke RI&E-instrument, wordt door het Steunpunt RI&E-instrumenten aan de werkgevers- en werknemersorganisaties in overweging gegeven om afspraken te maken inzake de periodieke actualisatie van de op www.rie.nl geplaatste instrumenten.

Procedure

Nadat de ondertekende gebruiksovereenkomst is geretourneerd aan het Steunpunt RI&E-instrumenten wordt het CMS beschikbaar gesteld. Het CMS wordt geleverd met daarin de standaardvragen, die door het Steunpunt RI&E-instrumenten zijn geformuleerd. Vragen kunnen gemakkelijk vragen aangepast en toegevoegd worden zodat het instrument specifiek gemaakt kan worden voor uw branche. U dient zelf voorzieningen te treffen voor eventuele kosten van het inhoudelijk ontwikkelen van het digitale branche RI&E-instrument. Dit houdt in dat kosten voor het inschakelen van medewerkers van het Steunpunt RI&E-instrumenten ten laste van de voorziening van u als indiener komen (te denken valt aan een workshop CMS en desgewenst mogelijke andere vormen van ondersteuning). Voor advies of inhoudelijke ontwikkeling kan de gebruiker desgewenst ook een andere organisatie van diens voorkeur inhuren. Meer informatie over de vervolgprocedure is te vinden in de bijlage.

Ten slotte:

Erkenning van uw RI&E-instrument

In de bijlage bij deze brief en op www.rie.nl vindt u meer informatie over de wijze waarop u ervoor kunt zorgen dat uw instrument wordt geregistreerd als een erkend branche RI&E-instrument.

Voor akkoord:

<datum>

<naam vertegenwoordiger>
Steunpunt RI&E-instrumenten

<naam contactpersoon organisatie>
<naam organisatie>

Bijlage 1: Procedure

Bijlage 2: Erkenning van het RI&E-instrument

Bijlage 1 Procedure

1. Toegang tot de Beheer omgeving

Zodra de door u ondertekende overeenkomst is ontvangen, neemt het Steunpunt RI&E-instrumenten (telefonisch) contact met u op. U wordt dan verzocht een e-mailbericht te sturen naar het Steunpunt RI&E-instrumenten met daarin:

- de branchenaam (de benaming van de branche zoals de 'buitenwereld' die ziet).;
- de voor- en achternaam van diegene die het CMS gaat gebruiken;
- het e-mailadres van deze persoon;
- het gewenste password voor het CMS (password van minimaal 5 tekens; de gebruikersnaam wordt door het Steunpunt RI&E-instrumenten vastgesteld).

Met deze gegevens voert het Steunpunt RI&E-instrumenten de betreffende branche in (inclusief bijbehorende SBI-code: het unieke 'nummer' van de branche volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek) in het CMS en koppelt daar het inlogaccount aan. Zodra dit akkoord is bevonden, ontvangt u een e-mailbericht op het opgegeven adres, met daarin:

- De inloggegevens
- De URL van het CMS
- De URL naar de informatiepagina op www.rie.nl waarop de handleiding voor het CMS staat

Vervolgens kunt u met de inloggegevens inloggen op de volgende URL:

<http://admin.instrumenten.rie.nl/>. U kunt nu gebruik maken van het CMS om een nieuwe RI&E aan te maken.

2. Publiceren van het ontwikkelde RI&E-instrument

Wanneer uw RI&E-instrument klaar is, kan deze gepubliceerd worden op de website www.rie.nl. Nadat het instrument online ingevuld is, zorgt het Steunpunt RI&E-instrumenten voor het plaatsen van de link op www.rie.nl.

U dient voor een adequate publicatie van het instrument de volgende informatie aan te leveren:

- In welke van de volgende sectoren de branche valt. Kies één of meerdere uit: bv. Bouw; Detail- en groothandel; Dienstverlening; Horeca; Industrie; Landbouw; Vervoer & communicatie; Zorg; Overig.
- De branchenaam (de benaming van de branche zoals de 'buitenwereld' die ziet).

Zodra de pagina's zijn aangemaakt ontvangt u bericht. In principe zit de taak van het Steunpunt RI&E-instrumenten er dan op.

3. Benodigde informatie gebruik CMS

Op www.rie.nl vindt u alle informatie over de ontwikkeling, erkenning, implementatie, het onderhoud en de actualisatie van een digitaal RI&E-instrument. Hier is ook [de handleiding voor het CMS](#) te downloaden.

Bijlage 2 Erkenning van het RI&E-instrument

De ondernemer, die met het betreffende branche-RI&E-instrument werkt, kan onder de volgende voorwaarden in aanmerking komen voor vrijstelling van toetsing van het RI&E-instrument.

Voorwaarden zijn:

- het gaat om een bedrijf met maximaal 25 medewerkers;
- het te ontwikkelen digitale branche-RI&E-instrument heeft de instemming van één of meerdere werkgeversorganisaties in de branche, alle bij de CAO in de betreffende branche betrokken werknemersorganisaties, en een gecertificeerd arbo-kerndeskundige;
- De goedkeuring van de bij de CAO betrokken werknemersorganisaties in de branche en ten minste één gecertificeerde arbo-kerndeskundige moet blijken uit een door de werkgeversorganisatie(s), werknemersorganisaties en gecertificeerde arbo-kerndeskundige ondertekende brief aan het Steunpunt RI&E-instrumenten waarin zij het branchespecifieke RI&E-instrument erkennen..
- het branche-RI&E-instrument is aangemeld bij het Steunpunt RI&E-instrumenten door middel van een brief.

Een ondernemer met ten hoogste 25 werknemers, die werkt met het branche RI&E-instrument dat is opgenomen in een CAO en getoetst door ten minste één gecertificeerde arbo-kerndeskundige, is eveneens vrijgesteld van toetsing.

Stap1: Ontwikkeling van een digitaal branche RI&E-instrument
Digitale RI&E handleiding CMS

De handleiding van het CMS van het Steunpunt RI&E-instrumenten kunt u raadplegen op:
http://www.rie.nl/informatie-voor-brancheorganisaties/Handleiding_cms.pdf

Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Criteria voor de erkenning van een branche RI&E-instrument

Er zijn behoorlijk wat aspecten die de kwaliteit van een branche RI&E-instrument bepalen. De onderstaande criteria voor erkenning bevatten zowel suggesties van werkgeversorganisaties voor het ontwikkelen van een goed RI&E-instrument als de criteria van de vakbond(en) voor de beoordeling van een RI&E-instrument om tot een erkend branche RI&E-instrument te komen. Deze criteria voor erkenning zijn door het Steunpunt RI&E vastgesteld om de kwaliteit van branche RI&E-instrumenten te borgen.

Tip:

Gebruik deze lijst met criteria als checklist bij het opstellen van uw programma van eisen voor de ontwikkeling van uw eigen branche RI&E-instrument. Zeker als u het RI&E-instrument straks wilt laten erkennen. Maar ook als u dat niet wilt, kunt u van deze lijst met criteria goed gebruik maken. Het helpt u hoe dan ook om de kwaliteit van uw branche RI&E-instrument te verhogen en te borgen.

Criteria voor erkenning:

1. Wettelijk kader

- Er is een goede balans tussen ‘volledigheid’ en ‘focus en uitvoerbaarheid’. Een RI&E-instrument kan nooit tegelijkertijd volledig, uitvoerbaar en ‘stimulerend’ zijn. Een praktijkdefinitie voor de volledigheid en betrouwbaarheid van een RI&E-instrument is dat het RI&E-instrument;
 - dat focus heeft op de belangrijkste arbeidsrisico’s (prioritaire risico’s). Deze zijn volledig en betrouwbaar geïnterpreteerd. Het bevordert de betrouwbaarheid wanneer nagegaan kan worden op welke wijze de prioritaire risico’s door de werkgever beheerst worden;
 - specifieke aandachtspunten bevat die door sociale partners zijn vastgesteld. Denk hierbij aan BHV en vragen die verplicht in een RI&E opgenomen moeten zijn en
 - en overige risico’s benoemt, zonder daar volledig in te zijn.

NB Het gegeven dat in het RI&E-instrument niet elk denkbaar risico geïnterpreteerd wordt, ontslaat de werkgever niet van zijn verantwoordelijkheid op dit gebied. Elke werkgever is volledig verantwoordelijk voor alle risico’s binnen zijn bedrijf.

- Het RI&E-instrument bevat de onderwerpen die volgens de wet- en regelgeving (Arbowet, Arbobesluit, Arbeidstijdenwet) verplicht in de RI&E moeten zijn opgenomen. Voorbeelden van deze specifieke aandachtspunten zijn:
 - de rol en taken, het aantal en niveau van de ‘preventiemedewerker’, gebaseerd op de uitkomsten van de RI&E (zie Arbowet art. 13 en de RI&E-module over de ‘preventiemedewerker’ van het Steunpunt RI&E-instrumenten);
 - de rol van de medezeggenschap bij het opstellen van de RI&E en het uitvoeren van het plan van aanpak (zie ook ad 3);
 - de toegang van werknemers tot de ‘preventiemedewerker’, arbo-kerndeskundigen of de arbodienst (zie Arbowet art. 5, lid 2).
- Het RI&E-instrument beschrijft wanneer een bedrijf in aanmerking komt voor toetsingsvrijstelling van de RI&E, dan wel de gewone RI&E-toets moet laten uitvoeren.

2. Medewerkersbetrokkenheid

- Het RI&E-instrument bevat een beschrijving met de rol van de medezeggenschapsorganen(OR/PVT/PV) bij het opstellen van de RI&E en bij het komen tot, en volgen van het plan van aanpak.
- Het RI&E-instrument zet ertoe aan dat naast de werkgever, ook medewerkers bij het opstellen van de RI&E “aan het woord komen”. Dit ten behoeve brede input, betrouwbaarheid van de uitkomsten en samenspel tussen werkgever en werknemers(vertegenwoordiging) in de

vormgeving van het arbobeleid. Het RI&E-instrument is pas volledig als het duidelijkheid geeft over de wijzen van het betrekken van werknemers bij het RI&E-proces.

- Het RI&E-instrument bevat daarom praktische tips, ook voor kleine bedrijven, die de werknemersbetrokkenheid stimuleren en handen en voeten geven. De tips zetten de werkgever ertoe aan om, in overleg met zijn werknemers(vertegenwoordiging), de meest passende wijze van betrokkenheid te kiezen. Denk bijvoorbeeld aan:
 - medewerkervragenlijst uitzetten, door medewerkers (anoniem) laten invullen en de uitkomsten ervan in het RI&E-instrument invoeren;
 - relevante onderwerpen (aan de hand van de RI&E-(vraag)stellingen) in het werkoverleg bespreken en uitkomsten in het RI&E-instrument invoeren;
 - ‘fotosafari’ van medewerkers: ieder één top risico in beeld laten brengen, bespreken en de uitkomsten ervan in het RI&E-instrument invoeren;
 - bespreking van de uitkomsten van de RI&E door een groep medewerkers, en aldus prioriteiten bepalen en richting plan van aanpak werken.

3. Kwaliteit van de inhoud

- In de handleiding bij het RI&E-instrument, en waar mogelijk ook in de toelichtingen bij (vraag)stellingen, komt tot uiting dat gebruik van het RI&E-instrument en het voldoen aan voorschriften en regels nuttig is, omdat:
 - het een (wettelijke) verplichting is;
 - én het ook voordelen heeft: opbrengsten voor medewerkers en bedrijf, zoals voorkomen van schadelijke effecten van blootstelling, vermindering van gezondheidsklachten en verzuim, kostenbesparing, winst voor kwaliteit en productiviteit etc.
- (Vraag)stellingen nodigen uit tot kritische beantwoording door de invuller.
- Het RI&E-instrument geeft helder aan wanneer voor sommige arbeidsrisico's nog een 'verdiepende RI&E' moet worden opgesteld, zeker wanneer het om 'prioritaire risico's' gaat. Dit kan gaan over biologische risico's, gevaarlijke stoffen, fysieke belasting, psychosociale belasting etc.
- Het RI&E-instrument geeft na inventarisatie van de risico's, de prioritaire risico's van de branche aan en genereert automatisch de risicoklasse. Dat wil zeggen: de ernst van de risico's. Het RI&E-instrument geeft daarna ook automatisch de prioriteit aan om het risico aan te pakken. De gebruiker kan de prioriteit echter veranderen, bijv. op basis van praktische (technische en economische) haalbaarheid in het bedrijf. Het RI&E-instrument vermeldt dat de gebruiker, na overleg tussen werkgever en werknemers, dergelijke afwijkingen van de prioritering in het plan van aanpak moet beargumenteren.
- Het RI&E-instrument is conform de stand van de wetenschap, de techniek en de professionele dienstverlening van de branche: het bevat daadwerkelijk haalbare maatregelen en oplossingen ter preventie van arbeidsrisico's. Tijdens de ontwikkeling vindt daarom een check plaats op bruikbare branche-informatie:
 - Cao-afspraken;
 - goede praktijken;
 - oplossingenboeken;
 - arbocatalogus.
- Om deze stand der techniek, wetenschap en dienstverlening in de branche weer te geven, is in het RI&E-instrument voldoende toelichting gegeven op (vraag)stellingen en wordt verwezen naar websites (indien nodig/relevant). Hierbij is het wenselijk dat er een koppeling is naar het automatisch genereren van oplossingen, met name als de branche beschikt over een arbocatalogus, waarin deze beschreven zijn.

4. Branchespecifiek

- Het RI&E-instrument bevat de voor de branche specifieke 'prioritaire risico's'. Deze staan vooraan in het RI&E-instrument. Dit maakt het voor gebruikers mogelijk goed zicht te krijgen op

die prioritaire risico's in hun bedrijf, naast de 'overige risico's'. Het RI&E-instrument geeft gebruikers zo een goede focus en stelt hen in staat primair daarop successen te boeken.

- Indien de branche beschikt over een arbocatalogus, dan genereert het RI&E-instrument bij de samenstelling van het plan van aanpak automatisch branchespecifieke oplossingen voor de aanpak van prioritaire arbeidsrisico's.
- Het RI&E-instrument sluit aan op de taal en de belevingswereld van de werkgevers en werknemers in de branche. Een RI&E-instrument voor personenautodealerbedrijven begint bijvoorbeeld met de werkplaats en inventariseert risico's over hefbruggen. Een RI&E-instrument voor truckdealerbedrijven begint ook met de werkplaats, maar inventariseert risico's rond werkkuilen.

5. Gebruiksvriendelijkheid

- Het RI&E-instrument is een uitnodigend, redelijk beknopt (digitaal)* instrument en is betrekkelijk eenvoudig door de beoogde gebruikers te hanteren.
- Het RI&E-instrument maakt het gebruikers mogelijk, bijvoorbeeld door middel van 'filtervragen', de arbeidsrisico's van alleen die werkprocessen te inventariseren en te evalueren die in hun bedrijf aanwezig zijn. Tankstations zonder wasstraat krijgen op deze manier geen onnodige (vraag)stellingen over risico's rond wasstraten te beantwoorden.
- Alle teksten in het RI&E-instrument zijn verwoord in een, voor de beoogde gebruikers, begrijpelijk taal (zie Tips voor taalgebruik).

6. Plan van Aanpak: het instrument zet aan tot actie

- Het RI&E-instrument is pragmatisch gericht op verbeteringen in arbeidsomstandigheden en op een goed arbobeleid in het bedrijf.
- Het RI&E-instrument zet aan tot actie:
 - de werkbaarheid van het RI&E-instrument is goed;
 - het is gericht op actie, lokt na invullen daadwerkelijk (verbeter)activiteiten uit;
 - geeft aan welke prioritaire arbeidsrisico's beheerst zijn en op welke manier;
 - het plan van aanpak rolt er 'vanzelf' uit.
- Het RI&E-instrument leidt 'automatisch' tot een plan van aanpak met als (tabel)format:
 - Wat aanpakken;
 - Beoogd resultaat;
 - Wie is verantwoordelijk;
 - Wie voert uit;
 - Wanneer is het klaar;
 - Kosten/budget;
 - (Criteria voor) resultaatevaluatie.Hierdoor kan het bedrijf zijn plan van aanpak 'op maat' invullen en kan de voortgang van verbeteracties goed gevolgd worden.
- Het RI&E-instrument wijst gebruikers erop afspraken te maken over hoe er in het bedrijf over de RI&E-uitvoering en het plan van aanpak gecommuniceerd wordt met de medewerkers. Uitgangspunt is dat elke werknemer en, indien van toepassing, de medezeggenschapsorganen (OR/PVT/PV) toegang hebben tot het RI&E-document inclusief het plan van aanpak. Indien aan dit uitgangspunt is voldaan is de wijze waarop het bedrijf de communicatie invult, mede afhankelijk van de bedrijfsgrootte, eigen maatwerk.

7. Actualiteit

- Het RI&E-instrument is, na het succesvol doorlopen van de erkenningprocedure (zie Erkenning en aanmeldingsprocedure), maximaal drie jaar gegarandeerd erkend. Hiermee wordt bedoeld dat de sociale partners vóór het verstrijken van de periode van drie jaar dienen na te gaan of er al dan niet aanpassingen in het instrument nodig zijn (zie Stap 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument).

Mocht tussentijds aanleiding bestaan om het RI&E-instrument te onderhouden (in verband met kleine gebreken of aanvullingen) of te actualiseren (in verband met wijzigingen in wet- en regelgeving of in stand der techniek, wetenschap of professionele dienstverlening), dan nemen de sociale partners hiertoe het initiatief.

8. Verantwoordelijkheid

- Het RI&E-instrument bevat een disclaimer die aangeeft dat de werkgever zélf verantwoordelijk is voor het hebben van een RI&E-document en plan van aanpak, evenals voor de volledigheid, actualiteit en waarheidsgetrouwheid ervan.

Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Tips voor taalgebruik in het RI&E-instrument

Samengevat:

- het gebruik van vaktaal wordt zoveel mogelijk beperkt;
- de gebruikte taal sluit zoveel mogelijk aan bij het taalgebruik in de branche;
- de onderwerpomschrijving is zodanig dat er “ja” of “nee” op geantwoord kan worden;
- er worden geen negatieve formuleringen gebruikt in de onderwerpomschrijving.

Eisen aan het taalgebruik

Het is de bedoeling dat ondernemers zélf in staat zijn de RI&E uit te voeren en bovendien dat de onderwerpen die in de RI&E aan bod komen met “ja” of “nee” kunnen worden beantwoord. Hiertoe stelt het RI&E instrumenten eisen aan zowel het taalgebruik, als aan de formulering en verwoording.

Taalgebruik

De taal is gericht op de ondernemer die geen kennis en kunde heeft ten aanzien van het onderwerp arbeidsomstandigheden. Dit betekent dat arbovaktaal zoveel als mogelijk wordt vermeden. Vaktaal uit de branche kan daarentegen wel worden gebruikt.

Geen negatieve formuleringen

Een tweede eis betreft het voorkomen van negatieve formuleringen. Bij een onderwerp moet “ja” (geregeld) of “nee” (niet geregeld) geantwoord kunnen worden. Een formulering met woorden in het onderwerp als “geen” of “niet” maakt het moeilijk om het juiste antwoord te geven.

Het volgende voorbeeld verduidelijkt de formulering:

Moeilijk te beantwoorden met “ja” of “nee”	Er is geen asbest in het gebouw aanwezig
Makkelijk te beantwoorden	Het gebouw is asbestvrij

Geen lange omschrijving van het onderwerp

Een lange zin maakt beantwoording moeilijker. Het onderwerp kan beter kort geformuleerd worden om het onderwerp begrijpelijk te laten zijn en de snelheid van beantwoording te bevorderen. Het is overigens mogelijk een toelichting te geven die de bedoelingen nader aanduidt. Lees hierover verder in paragraaf “Toelichting op de onderwerpen”.

Een ander motief om de onderwerpsomschrijving niet te lang te laten zijn, is dat het instrument in een softwarepakket wordt aangeboden. Een in omvang groot onderwerp zou een te groot deel van het scherm in beslag nemen, waardoor in een (sub-)module dan slechts enkele vragen in beeld zullen zijn. Een richtlijn voor de omschrijving van een onderwerp is het liefst minder dan 15 woorden; wenselijk is 10 woorden.

Toelichting op de onderwerpen

Het is de bedoeling dat er, voor zover dit noodzakelijk is, een toelichting op het onderwerp wordt gegeven. Het uitgangspunt blijft dat het onderwerp zo geformuleerd wordt dat een toelichting in principe niet nodig is. Het is voor de leek duidelijk wat er wordt bedoeld. Een voorbeeld:

De leidinggevende geeft zelf het goede voorbeeld en spreekt werknemers aan op onveilig gedrag.

Soms is een toelichting wél noodzakelijk. Het onderwerp kan wel duidelijk zijn, maar een toelichting is nodig omdat er óf een toelichting op een norm nodig is, of omdat er door de toelichting verduidelijkt

wordt waar het precies over gaat, Soms kan het ook een toelichting zijn over het belang van de vraag.

Een ander type toelichting is een toelichting over waar aanvullende informatie gevonden kan worden. Bijvoorbeeld in het geval van gevaarlijke stoffen kan in de toelichting geschreven worden dat men bij twijfel de productinformatie bij de leverancier kan vragen, danwel de Arbodienst kan raadplegen. Nog een type toelichting is de toelichting die het onderwerp in een bredere context plaatst, waarbij bijvoorbeeld verwezen wordt naar de gebruiks- of milieuvergunning van de gemeente of hygiënenormen als de HACCP-richtlijnen. Voorzover dit in een onderwerp of toelichting thuishoort, dan wordt altijd uitgegaan van de arbeidshygiënische strategie (bronaanpak).

Hierna volgt de uitwerking van enkele soorten toelichtingen.

Toelichting op (het belang van) het onderwerp: brancheonafhankelijk

Er zijn verschillende typen toelichtingen mogelijk. Een onderwerp kan wel helder zijn, maar een toelichting verduidelijkt de inhoud en/of het belang van het betreffende onderwerp.

Voorbeelden uit de brancheonafhankelijke RI&E voor het midden- en kleinbedrijf zijn:

Onderwerp	Toelichting
Het gebouw is asbestvrij.	Werken met asbest is verboden. Alleen gespecialiseerde bedrijven mogen asbest verwijderen. Als er asbest aanwezig is hoeft dat geen bezwaar te zijn, zolang het maar met rust wordt gelaten. Onderhoudspersoneel moet weten op welke plekken asbest aanwezig is. Een gat boren in een wand met asbest of de wand verplaatsen is dan verboden.
Er zijn afspraken gemaakt met leveranciers over het aanleveren van goederen in verpakkingen van maximaal 25 kg.	Hierdoor zijn er minder hulpmiddelen en instructies nodig om goederen te verplaatsen. Uiteraard is dit niet altijd mogelijk.

Deze voorbeeldtoelichtingen zijn brancheonafhankelijk.

Toelichting waar men informatie kan vinden: brancheonafhankelijk

Het volgende voorbeeld betreft een toelichting op de vraag zelf en waar men informatie kan vinden.

Onderwerp	Toelichting
Er worden gevaarlijke stoffen gebruikt.	Op de verpakking van gevaarlijke stoffen staat een etiket met een gevarensymbool. Sommige schoonmaakmiddelen vallen hier ook onder. Bij twijfel kan de leverancier om productinformatie worden gevraagd. Arbodiensten kunnen u ook op weg helpen.

Toelichting op het onderwerp: branchespecifiek

Het is mogelijk dat er branchespecifieke afspraken zijn gemaakt over de onderwerpen. Deze zijn veelal een resultaat van Arboconvenanten of ze zijn in Cao's opgenomen. Als er branchespecifieke toelichtingen zijn, dan dienen deze te worden opgenomen.

Juridische toelichting

Tot slot nog een ander type toelichting, namelijk een toelichting die is gebaseerd op wet- en regelgeving. Een voorbeeld is de Arbeidsomstandighedenwet, waarvan de wettekst bijvoorbeeld met betrekking tot bedrijfshulpverlening kan worden opgenomen in de toelichting. Het invullen van een juridische toelichting is niet altijd noodzakelijk, maar kan soms later alsnog van belang worden. Bij de RI&E voor MKB-Nederland is de juridische toelichting met enige regelmaat ingevuld.

De essentie is dat de RI&E wordt gemaakt op basis van de juiste onderwerpen die bovendien de laatste stand van de wetenschap weergegeven. Op het moment dat er wijzigingen optreden in wet- en regelgeving, gaat het er om dat de onderwerpen bij prioriteit gewijzigd gaan worden. Op welke juridische regel dat gebaseerd is, dat is aanmerkelijk minder van belang.

Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Erkenning en aanmelding van een branche RI&E-instrument

De procedure

De procedure voor het erkennen en aanmelden van het branche RI&E-instrument is als volgt*:

- Naast de sociale partners in de branche (minstens één werkgeversorganisatie en minstens één vakbond namens alle in de branche actieve en/of bij de CAO betrokken vakbonden), beoordeelt een gecertificeerde arbo-kerndeskundige of het branche RI&E-instrument voldoet aan de criteria voor erkenning.
- Allen leggen hun goedkeuring vast in een (gezamenlijk of door ieder afzonderlijk) ondertekende brief aan het Steunpunt RI&E-instrumenten.
- Namens alle betrokken partijen stuurt één van hen (meestal de werkgeversorganisatie) de aanmelding (zie voorbeeldbrief) van het goedgekeurde branche RI&E-instrument naar:
 - Steunpunt RI&E-instrumenten
 - T.a.v. het secretariaat
 - Postbus 718
 - 2130 AS Hoofddorp.
- Het secretariaat van het Steunpunt RI&E-instrumenten plaatst het erkende branche RI&E-instrument op www.rie.nl, voorziet dit van het erkenningsicoontje en informeert de aanmelder hierover, zodat de bedrijven in de branche geïnformeerd kunnen worden over de beschikbaarheid van het 'voordelige' branche RI&E-instrument.

* Hier is sprake van een verandering als gevolg van de wijziging van de Arbowet per 1 april 2011 (Arbowet artikel 14 en Arbobesluit artikel 2.14b). Raadpleeg www.rie.nl voor meer informatie over deze wetswijziging en over de overgangsregeling voor erkenning van branche RI&E-instrumenten.

Stap 2: Erkenning van het digitale branche RI&E-instrument

Voorbeeldbrief Aanmelding branchespecifiek RI&E-instrument

Afzender :

<Naam werkgeversorganisatie A>

<Datum xx-xx-xxxx>

Adres

Telefoon

E-mail

Steunpunt RI&E-instrumenten

T.a.v. Anja van Vliet

Postbus 718

2130 AS Hoofddorp

Email info@rie.nl

Geachte mevrouw van Vliet,

Hierbij melden wij het branchespecifiek RI&E-instrument aan van branche <A> voor opname en erkenning op www.rie.nl. Aanmelding vindt plaats met de bedoeling dat bedrijven met maximaal 25 werknemers door gebruik van dit RI&E-instrument in aanmerking komen voor toetsingsvrijstelling. Het branchespecifieke RI&E-instrument heeft de instemming van alle werknemersorganisaties betrokken bij de CAO in de branche en van een gecertificeerde arbo-kerndeskundige. Het branchespecifieke RI&E-instrument is naar de stand van de wetenschap ontwikkeld en wordt dientengevolge geacht te voldoen aan de criteria voor erkenning,

De handtekeningen van de vertegenwoordigende personen van de betreffende werknemers- en werkgeversorganisaties treft u onder deze brief aan. Als bijlage vindt u de papieren versie van ons branche-RI&E instrument. De digitale versie hebben wij gemaïld naar info@rie.nl.

Wij verzoeken u het instrument zo spoedig mogelijk op www.rie.nl te plaatsen, voorzien van het erkenningsicoontje, zodat de bedrijven met maximaal 25 werknemers in onze branche kunnen zien dat zij bij gebruik daarvan in aanmerking komen voor toetsingsvrijstelling..

Vriendelijke groet,

<Naam werkgeversorganisatie A>

<Naam werknemersorganisatie X>

<Naam, functie ondertekenaar, namens A>

<Naam, functie ondertekenaar, namens X>

<Naam werknemersorganisatie Y>

<Naam, functie ondertekenaar, namens Y>

<Naam gecertificeerde arbodeskundige 1>

<Naam, functie ondertekenaar, namens 1>

<etc.>

Stap 2: Erkenning en aanmelding van een branche RI&E-instrument

Wanneer geen erkenning

Er zijn situaties waarin het niet tot een erkenning van een branche RI&E-instrument kan komen.

Situaties waarin het **niet** tot erkenning kan komen, zijn:

- Het instrument is niet branchespecifiek, maar generiek.
- Het instrument is niet aangemeld bij het Steunpunt RI&E-instrumenten
- (Eén van) de sociale partners, dan wel de gecertificeerde arbo-kerndeskundige komt niet tot goedkeuring van het RI&E-instrument en de partners komen er na overleg niet samen uit. In dat geval kan bemiddeling gevraagd worden bij de werkgeverscentrales via MKB-Nederland en/of de aangesloten organisaties bij de vakcentrales (FNV, CNV, MHP).
- Het is geen werkgeversorganisatie die het RI&E-instrument goedkeurt en/of aanmeldt, maar bijvoorbeeld een branche-opleidingsinstelling of een adviesorganisatie.
- Er zijn geen werknemersorganisaties actief in de branche die het instrument kunnen goedkeuren. De mogelijkheid van versoepelde regelgeving door middel van een branche RI&E gaat uit van een goede sociale structuur in een branche. In sommige gevallen is er geen CAO of een andere vorm van gereguleerd overleg tussen sociale partners en zijn er weinig tot geen vakbondsleden in de branche of is daar perspectief voor in de toekomst. In dat geval hebben vakbonden, naar hun eigen oordeel, te weinig deskundigheid over de branche om het RI&E-instrument te kunnen beoordelen en zij kunnen daarbij geen leden vertegenwoordigen.

In bovenstaande gevallen wordt het (branche) RI&E-instrument dus niet voor erkenning aangemeld en komen bedrijven die het instrument gebruiken niet in aanmerking voor toetsingsvrijstelling.

Stap 2: Erkenning en aanmelding van een branche RI&E-instrument RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven

Zoals eerder vermeld zijn aan de erkenning van branche RI&E-instrumenten voordelen voor bedrijven in uw branche verbonden: bedrijven met maximaal 25 werknemers die gebruik maken van het erkende instrument, krijgen toetsingsvrijstelling van hun RI&E-document*. Dat betekent:

- geen bedrijfsbezoek van de arbodienst of arbo-kerndeskundige;
- geen aanvullende metingen (mits de metingen die voor het opstellen van de RI&E zijn uitgevoerd door erkende instellingen zijn verricht);
- dus tijd- en kostenbesparing;
- en meer motivatie en sneller aan de slag om zaken te verbeteren.

Vrijstelling van RI&E-toetsing geldt bovendien ook voor bedrijven waarin de werknemers totaal maximaal 40 uur per week arbeid verrichten. Zowel deze bedrijven, als bedrijven met maximaal 25 werknemers, moeten uiteraard wél over een (actueel en waarheidsgetrouw) RI&E-document beschikken, want dat is een wettelijke verplichting voor alle werkgevers met personeel in dienst.

In alle overige gevallen moeten bedrijven hun RI&E-document 'gewoon' laten toetsen door een arbodienst of gecertificeerd arbo-kerndeskundige, ongeacht of het bedrijf gebruik maakt van een branche RI&E-instrument dat door sociale partners is erkend of in de CAO is overeengekomen. Voor alle duidelijkheid: de voordelen van toetsingsvrijstelling hebben dus uitsluitend betrekking op bedrijven met maximaal 25 medewerkers.

* Hier is sprake van een verandering als gevolg van de wijziging van de Arbowet per 1 april 2011 (Arbowet artikel 14 en Arbobesluit artikel 2.14b): vóór 1 april 2011 gold voor bedrijven met maximaal 25 werknemers dat zij bij gebruik van een erkend branche RI&E-instrument in aanmerking kwamen door de 'lichte-toets'. Deze is per 1 april 2011 komen te vervallen, waardoor deze bedrijven nu in aanmerking komen voor toetsingsvrijstelling van hun RI&E-document. Om dit mogelijk te maken zijn echter de erkenningscriteria aangescherpt en dient het branche RI&E-instrument, naast instemming van sociale partners, nu ook de instemming hebben van een gecertificeerde arbo-kerndeskundige. Raadpleeg www.rie.nl voor meer informatie over deze wetswijziging en de overgangsregeling voor brancheorganisatie.

Stap 3: Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

Wat is implementatie

Implementatie is een verandering werkend krijgen

Voor een digitaal RI&E-instrument betekent dit dat het instrument door werkgevers/werknemers wordt geïntroduceerd, gebruikt en ook wordt toegepast op de werkvloer. Om het RI&E-instrument te kunnen **gebruiken** moet de werkgever (en/of werknemer) weten dat het bestaat en weten waar hij het kan vinden. Gebruiken betekent dan dat hij het instrument gaat invullen, plannen, gaat maken en als dat nodig is de ingevulde RI&E ter toetsing voorlegt aan een arbodienst of arbo-kerndeskundige.

Toepassen gaat weer een stap verder. Het houdt in dat de werkgever de plannen daadwerkelijk uitvoert, geregeld bijstelt, opnieuw prioriteiten stelt en daar weer mee aan de slag gaat. De verandering is werkend wanneer de werkgever het nut ervan ziet en het zich niet beperkt tot een eenmalige activiteit. De verandering is waarneembaar doordat het tot resultaten op de werkvloer leidt.

Met het voorgaande in gedachten zijn er **twee niveaus** van implementatie te onderscheiden:

1. Bij werkgeversorganisaties: ervoor zorgen dat bedrijven weten dat het RI&E-instrument er is en bedrijven aanzetten tot, en ondersteunen in, het gebruik ervan.
2. Bij bedrijven (werkgevers en werknemers): het RI&E-instrument gebruiken en blijven toepassen. Dat leidt tot verbeteringen op het gebied van arbeidsomstandigheden.

De rol van werkgevers(organisaties)

Verantwoordelijkheden op het gebied van arbeidsomstandigheden worden steeds meer op het niveau van de sociale partners neergelegd. Zowel op het niveau van de bedrijven (werkgever en werknemers), als op het niveau van de branche (werkgeversorganisaties en vakbonden). Werkgeversorganisaties kunnen hun leden helpen door werkgevers en werknemers te ondersteunen bij het voldoen aan wettelijke verplichtingen en hen op die manier te ondersteunen bij de bedrijfsvoering. Werkgeversorganisaties kunnen hierin een actieve rol vervullen.

Eén van de mogelijkheden voor werkgeversorganisatie om bedrijven te ondersteunen betreft het digitale RI&E-instrument. Werkgeversorganisaties kunnen én bij de ontwikkeling én de implementatie van een RI&E-instrument een actieve rol spelen. Dit is niet alleen fijn voor de ondernemers, maar ook de werkgeversorganisatie zelf kan zich hiermee profileren. De activiteiten brengen vraagsturing van de leden op gang en de werkgeversorganisatie kan zijn toegevoegde waarde voor het voetlicht brengen.

Het digitale RI&E-instrument maakt het voor bedrijven (werkgevers en werknemers) gemakkelijker om te werken aan de verbetering van arbeidsomstandigheden, veelal tegen lagere kosten (toetsingsvrijstelling).

Stap 3: Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

Drie strategieën!

We geven u hier drie strategieën voor de implementatie van een digitaal RI&E-instrument. Deze aanpakken zorgen er niet alleen voor dat het instrument gebruikt gaat worden, maar als u het op een bepaalde manier inricht, helpen ze ook om de werkgeversorganisatie zelf beter in het vizier te krijgen van de leden. De eerste strategie wordt 'implementeren' genoemd, de tweede 'ontwikkelen' en de derde heeft de naam 'hulpmiddel' meegekregen. De strategieën zijn voortgekomen uit pilotprojecten die door verschillende werkgeversorganisaties zijn uitgevoerd.

1. Implementeren

Uitgangssituatie

De uitgangssituatie bij deze aanpak is dat u het digitale RI&E-instrument heeft ontwikkeld en dat u het daarna gaat implementeren. Bij die ontwikkeling heeft u wellicht een deel van de bij u bekende actieve leden betrokken, maar u bent nog niet actief bezig geweest om daarover te communiceren met andere leden.

Activiteiten

De activiteiten die u onderneemt richten zich op:

- alle leden laten weten dat het instrument voor hen is ontwikkeld om het hen makkelijker te maken;
- de leden aanzetten tot gebruik van het instrument;
- en, indien u dat wenst, de leden ondersteunen bij het gebruik van het instrument.

Het beste kunt u een met elkaar samenhangend implementatieplan ontwikkelen waarbij u de ene activiteit verbindt met een daarop volgende activiteit. U checkt hierbij of u met de ene activiteit het gewenste resultaat heeft bereikt en stelt uw communicatiestrategie desgewenst bij tot u bereikt wat u wilt. Een voorbeeld is dat u berichten in één van de u ter beschikking staande communicatiekanalen zet, waarin u eerst mensen oproept om bijvoorbeeld deel te nemen aan een workshop, vervolgens weer terugrapporteert over de workshop door een artikel in één van de media te plaatsen en ook werkgevers aan het woord laat om collega's te laten weten dat het instrument er is en wat het kan opleveren. Dat is niet een eenmalige activiteit; een zelfde type activiteiten kunt u herhalen met andere accenten. Een voorbeeld daarvan is dat u op regionale bijeenkomsten een enthousiaste werkgever laat vertellen wat zo'n RI&E hem heeft opgeleverd om daar vervolgens weer verslag van te doen in de media. De signalen die u van de leden oppikt in een workshop of op een bijeenkomst, vertaalt u in dienstverlening van de werkgeversorganisatie aan de leden, én u koppelt ook terug wat u met die signalen heeft gedaan.

2. Ontwikkelen

Uitgangssituatie

Bij deze aanpak onderhoudt u als werkgeversorganisatie vanaf het begin van de ontwikkeling van het RI&E-instrument actief contact met uw leden.

De inhoud van deze contacten betreft:

- de inhoudelijke ontwikkeling van het instrument;
- de wijze waarop u het instrument onder de aandacht brengt, zodat werkgevers (en werknemers) het instrument gaan gebruiken en toepassen;
- en, indien u dat wenst, de ondersteuning die u op het niveau van de branche organiseert om leden te ondersteunen bij het gebruik van het instrument.

Activiteiten

U plaatst uw activiteiten in een met elkaar samenhangend **ontwikkelplan** en verbindt de ene activiteit met een daarop volgende activiteit. U communiceert daarin regelmatig en doelgericht met de leden die meer op afstand van het ontwikkeltraject staan. Tijdens het ontwikkeltraject met bedrijven start u feitelijk al met de implementatie van het digitale RI&E-instrument door bijvoorbeeld aan die bijeenkomsten publiciteit te geven in de u beschikbare media. Een enthousiaste groep die samen met u het instrument inhoudelijk ontwikkelt kan anderen enthousiasmeren om het te gaan gebruiken. Ook kunt u deze, en andere leden, vragen hoe u het instrument op een aansprekende manier onder de aandacht kunt brengen bij andere collega-bedrijven. Op die manier krijgt u informatie hoe u andere bedrijven goed op de hoogte kunt brengen dat het instrument er is en wat het voor hen kan betekenen, met als doel dat zij dit instrument ook gaan gebruiken. Het geheel aan signalen kan u input geven aan welke typen dienstverlening de leden behoefte hebben aanvullend aan de RI&E. U kunt deze dienstverlening zelf organiseren of u kunt sturing geven aan dienstverleners in de branche.

3. Hulpmiddel

Uitgangssituatie

De uitgangssituatie hier is een geheel andere. Het gaat hier niet om het digitale RI&E-instrument zelf, maar het inzetten van het instrument als hulpmiddel bij 'vraagstukken' die er bij de leden leven.

Activiteiten

In deze aanpak organiseert u (thema)bijeenkomsten op basis van de vraagstukken die werkgevers (en werknemers) aanspreken. Voor zo'n themagerichte bijeenkomst nodigt u bijvoorbeeld een spreker uit die deskundig is op het gekozen thema.

Naast het bespreken van het onderwerp en de mogelijke oplossingsrichtingen, doet u nog iets anders; U brengt het digitale RI&E-instrument onder de aandacht om gezamenlijk te bekijken of het thema voldoende in het instrument is opgenomen en of de oplossingsrichtingen voldoende aansluiten. U presenteert het instrument eigenlijk als hulpmiddel om informatie over het onderwerp te krijgen en de oplossingsrichtingen aan te dragen. Mocht de inhoud nog niet voldoende bij het thema aansluiten dan heeft u door de bijeenkomst daar ook zicht op gekregen.

Een andere manier om de RI&E als hulpmiddel in te zetten is door middel van een cabaretvoorstelling over 'goede handel' welke door een aantal werkgeversorganisaties gezamenlijk wordt georganiseerd en regionaal wordt aangeboden. Op serieuze en komische wijze worden thema's voor het voetlicht gebracht, zoals 'goed ondernemerschap', waarin ondernemers zich kunnen onderscheiden van concurrenten, en 'goed werkgeverschap', waarin het personeel de prestaties kan leveren om inderdaad die concurrerende positie te behouden of te krijgen. De verhaallijn van de voorstelling start met een ziekmelding. Tijdens de voorstelling blijkt dat de werkgever op het spoor van de oorzaak had kunnen komen wanneer hij de RI&E samen met zijn personeel had ingevuld...

Stap 3: Implementatie van het RI&E-instrument in uw branche

Belangrijke aanvullende tips bij implementatie

Deze tips komen voort uit ervaringen van werkgeversorganisaties. Maak gebruik van de opgedane kennis en laat u door de voorbeelden inspireren voor het organiseren van implementatieactiviteiten in uw eigen branche!

1. Differentieer naar actoren

De werkgever heeft de verplichting over een actuele RI&E te beschikken. Werknemers, preventiemedewerkers, PVT's en de OR hebben invloed op het gebruik en de toepassing van de RI&E. Benader daarom ook deze groepen om dat te stimuleren.

Voorbeelden uit de praktijk

BGZ Wegvervoer publiceert artikelen over het digitale RI&E-instrument zowel in werkgeversbladen als in werknemersbladen.

Het Productschap Diervoeder organiseert in samenwerking met vakbonden een themadag over de RI&E. Werknemers, OR-, PVT- en vakbondskaderleden worden uitgenodigd daaraan deel te nemen. Werkgevers worden gestimuleerd werknemers uit het bedrijf te laten participeren.

Het Productschap Vis heeft mede de impuls gegeven om een cabaretavond te organiseren voor al het personeel in de branche over goed ondernemerschap en goed werkgeverschap. Uit de voorstelling blijkt dat verzuim kan worden voorkomen door onder meer gezamenlijk de RI&E in te vullen. Interessant zijn dan ook de gesprekken in de pauze tussen werkgever en werknemers over de inhoud van de voorstelling en de betekenis op de werkplek.

2. Schriftelijke en digitale communicatiekanalen

Een algemeen artikel over nut en noodzaak van de RI&E is een prima manier om het RI&E-instrument voor het voetlicht te brengen. Hoe persoonlijker de werkgever zich aangesproken voelt op de meerwaarde voor hem en zijn bedrijf, hoe groter de kans op daadwerkelijk gebruik van de RI&E. Een interview met een werkgever en het citeren van uitspraken van werkgevers, zijn voorbeelden waarbij er geappelleerd kan worden op de meerwaarde.

Periodiek verschijnende branchebladen zijn een uitstekend medium om, in artikel- of rubriekvorm, nieuwsfeiten uit te brengen over het RI&E-instrument. U bent daarbij wel altijd afhankelijk van de verschijningsdatum. Snelle communicatiemediën zijn dan ook brieven, (gepersonaliseerde) e-mail berichten of nieuwsbrieven.

Ook op de website van een werkgeversorganisatie kan informatie gezet worden die implementatie kan ondersteunen. U kunt werkgevers en werknemers stimuleren tot frequenter bezoek aan de site door in artikelen te verwijzen naar de site en daarnaast op de site een specifieke rubriek te ontwikkelen met bijvoorbeeld meest gestelde vragen door werkgevers en werknemers over het digitale RI&E-instrument. De rubriek met meest gestelde vragen kunt u aanvullen met de acties die u als werkgeversorganisatie naar aanleiding van de gestelde vragen van plan bent te ondernemen. Het is interessant voor de leden en draagt bij aan uw profilering. U kunt leden oproepen daar weer op te reageren en uw dienstverlening daarop afstemmen. Het gaat daarbij om het aantonen van uw meerwaarde voor de leden en laten zien hoe u zaken waar zij mee zitten opakt.

Voorbeeld uit de praktijk

De Centrale Branchevereniging Wonen heeft via een gepersonaliseerde mail leden opgeroepen deel te nemen aan een test. De RI&E zelf werd getest voor de oplevering. Onderdeel van die test was de

vraag hoe collega-bedrijven te benaderen en te stimuleren zijn om de RI&E te gaan gebruiken. Dit leidde tot tips over de inhoud van de boodschap en over de te gebruiken communicatiekanalen. Uitspraken van de aan de test deelnemende werkgevers zijn vervolgens gebruikt in de verschillende media.

3. Organiseren van workshops

Het aanbieden van workshops om de RI&E in te vullen kan werkgevers over de streep trekken om het digitale RI&E-instrument te gaan gebruiken. Het aanwezig zijn van adviseurs bij de workshop die meteen vragen kunnen beantwoorden kan twee doelen dienen, namelijk:

- a. de invuller krijgt meteen antwoord op de vragen die hij/zij heeft, en;
- b. het wordt de werkgeversorganisatie duidelijk welke onderwerpen vragen oproepen.

Er kunnen op basis daarvan wijzigingen in het digitale RI&E-instrument aangebracht worden, zodat de volgende invuller minder vragen heeft. Bovendien kan de werkgeversorganisatie de vragen als input voor zijn dienstverlening gebruiken. Ook kan die input leiden tot bijstelling van uw dienstverlening richting leden.

Voorbeelden uit de praktijk

Het Productschap Vis stelt het RI&E-instrument inhoudelijk bij in navolging op een dergelijke workshop. De leden zaten met enkele vragen waarvoor in het instrument nog geen oplossing werd geboden.

Sociaal Fonds Taxi krijgt bij de themabijeenkomsten feedback op de inhoud van het RI&E-instrument. Op basis van de vraagstukken die bij de leden leven, kan de inhoud van het instrument worden aangepast.

BGZ Wegvervoer organiseert workshops waar personen die belast zijn met de uitvoering van de RI&E bij de invulling door arbo-kerndeskundigen worden ondersteund.

4. Vergroten van de kring van contactpersonen

De werkgeversorganisatie heeft veelal contact met een vaste groep van bedrijven. Als de werkgeversorganisatie een activiteit organiseert kunt u de uitnodigingen verzorgen, maar u kunt ook specifiek vragen of de geïnteresseerde andere geïnteresseerden kent die aan die activiteit zouden willen deelnemen. Een ander manier om de kring van contactpersonen te vergroten hangt samen met het tijdstip en de plek van de bijeenkomst.

Voorbeelden uit de praktijk

Het Productschap Vis is van plan een workshop te organiseren in een plaats waarvan zij weten dat daar een actieve middenstandsvoorzitter is. Zij vragen hem om meer belangstellenden uit te nodigen. Er melden zich aanmerkelijk meer gegadigden dan verwacht. De workshop RI&E wordt in de avonden en lokaal georganiseerd.

Sociaal Fonds Taxi, dat algemene bijeenkomsten organiseert voor bedrijven (zowel de werkgever als werknemers) waar de RI&E als hulpmiddel wordt ingezet, volgt eenzelfde type strategie. Daaraan toegevoegd organiseren zij bijeenkomsten op een 'leuke locatie waar je niet dagelijks komt'. Het tijdstip betreft het einde van de dag, inclusief maaltijd. De opkomst is boven verwachting en de leden zijn tevreden omdat het aanbod aansluit bij de vragen die zij hebben. Er gaat een wervende kracht van uit.

5. Taalgebruik, verplichting of hulp bij ondernemen

Het invullen van een RI&E is een wettelijke verplichting en kost tijd. De wet is voor de werkgever in wezen geen inspiratiebron. Hij 'moet' al zoveel. Toch kan de RI&E-verplichting ook positief gelabeld worden door de manier van verwoording: Een RI&E is ook een middel om een deel van de

bedrijfsrisico's (veiligheid en gezondheidsrisico's) op een makkelijke manier in beeld te brengen en daarmee gericht te werken aan de oorzaken van verzuim. Of anders verwoord, 'werken aan kwaliteit' of 'gezond werken'.

Andere werkgevers worden juist gestimuleerd door een meer negatieve benadering: het is een manier is om boetes te voorkomen.

Tip:

- Pas uw benaderingswijze aan op de belevingswereld van de ondernemer bij het onder de aandacht brengen van een RI&E.
- Spreek de taal waarin de ondernemer zichzelf kan herkennen.
- Benadruk het branchespecifieke karakter van het instrument.

Voorbeeld uit de praktijk

De Centrale Branchevereniging Wonen heeft via een test onder leden informatie verkregen over hoe zij het best kunnen communiceren met andere leden. In de communicatie-uitingen in de CBW-vakbladen zijn die suggesties toegepast. Dat leidt bij elk gepubliceerd artikel tot 100 extra "hits" op de website van het digitale RI&E-instrument.

6. Ondersteuning geven

Het is belangrijk dat uw leden leren omgaan met het branchespecifieke RI&E-instrument. De één kan goed met computers omgaan, de ander ziet er tegen op om te beginnen. Het organiseren van workshops geeft u direct feedback op wat er (inhoudelijk) nog aangepast kan worden. Het geeft u ook feedback over de gewenste ondersteuning om de RI&E te gaan gebruiken.

Een andere manier is uw eigen arbo-kerndeskundige, dan wel externe arbo-kerndeskundigen, dan wel aanbieders van diensten op het gebied van arbeidsomstandigheden te instrueren om altijd te vragen of de leden een ingevulde RI&E hebben en of ze er in de praktijk ook mee (kunnen) werken. Ook hier kunt u weer signalen voor een vervolg uit halen op het gebied van dienstverlening of op het gebied van de inhoud van het instrument.

Voorbeelden uit de praktijk

Het Sociaal Fonds Taxi kent arbocoaches die leden ondersteuning geven bij onder meer de RI&E.

BGZ Wegvervoer maakt afspraken met consultants voorafgaand aan de invulling van de RI&E, tijdens of na de invulling van de RI&E. De signalen vanuit die ondersteuning vertalen zich in nieuwe dienstverlening.

De Centrale Branchevereniging Wonen gebruikt de vragen van werkgevers over de RI&E ook in ondersteuning bij de RI&E door het Verzuimloket.

7. Werkgever én werknemers

Werknemers moeten door uitvoering van de RI&E hun werk vaak anders doen. Draagvlak onder hen is dan ook erg belangrijk. De eerste stap is bewustwording van arbeidsrisico's onder werknemers. De werkgever doet er alleen daarom al goed aan werknemers te betrekken bij de inventarisatie van de risico's, het maken van plannen en het ontwikkelen van praktische oplossingen voor problemen die tijdens de uitvoering van de RI&E aan het licht kwamen. Dit komt ook de uitvoerbaarheid van de bedachte oplossingen ten goede.

Voorbeeld uit de praktijk

Het Productschap Diervoeder organiseert met die invalshoek themadagen voor werknemers(vertegenwoordigers). Er wordt over hun rol bij de RI&E gesproken en vervolgens wordt

op het werk de RI&E verder ingevuld. Op een vervolgbijeenkomst worden de knelpunten doorgesproken en wordt gekeken hoe er aan oplossingen gewerkt kan worden.

Stap 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Tips voor onderhoud

Ook een RI&E-instrument moet onderhouden, en van tijd tot tijd geactualiseerd worden. Het is belangrijk dat sociale partners van te voren, dus al bij de ontwikkeling van het RI&E-instrument, afspraken maken over hoe dit aangepakt gaat worden.

Onderhoud

Van onderhoud is bijvoorbeeld sprake in de volgende gevallen:

- Door het gebruik in de praktijk komen toch nog ‘schoonheidsfoutjes’ in het RI&E-instrument naar boven, die eruit gehaald worden.
- Naar aanleiding van opmerkingen van gebruikers wordt een stelling of een toelichting aangepast zodat dit beter begrepen wordt.
- Nieuwe ‘goede praktijken’ of oplossingen komen beschikbaar en worden in het RI&E-instrument opgenomen.

Tips voor het onderhoud:

- Bespreek als sociale partners met de andere leden van projectteam uit het ontwikkelingstraject hoe het onderhoud geborgd wordt, welke zaken onder ‘gewoon’ onderhoud vallen en welk overleg met de sociale partners of met het gehele beheerteam plaats vindt.
- Houd in de beginfase het ontwikkelprojectteam operationeel als beheerteam zodat daar bij vragen en beslissingen nog op teruggevallen kan worden.
- Maak afspraken over de taken en bevoegdheden van de beheerder, leg die vast en stel voor een afgesproken periode een beheerder aan (dit kan iemand uit het projectteam van het ontwikkelingstraject zijn).
- Richt een meldpunt in voor gebruikers en zorg dat er zicht is op de doorgevoerde veranderingen.
Registreer:
 - o meldingen/vragen met betrekking tot het RI&E-instrument, de aanmelder en diens contactgegevens;
 - o tot welke beslissing dat heeft geleid;
 - o welke verandering is doorgevoerd;
 - o en wijzig het versienummer en de datum van het instrument.
- Communiceer naar de bedrijven wanneer er een nieuwe versie is (van 1.1 naar 1.2 ... 1.88). Geef daarbij expliciet aan welke onderdelen van het RI&E-instrument gewijzigd zijn. En geef de bedrijven het advies alleen de nieuwe delen in het bedrijf na te lopen, de uitkomsten ervan te bespreken met de OR/PVT en het verslag daarvan te hechten aan het plan van aanpak dat verder nog actueel is. Zo blijft het RI&E-werk voor bedrijven beperkt tot alleen de gewijzigde onderdelen, er hoeft zeker geen hele nieuwe RI&E te worden opgesteld.

Stap 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Tips voor actualisatie

Actualisatie

Actualisatie betreft meer fundamentele wijzigingen in het RI&E-instrument. Bijvoorbeeld als de wetgeving verandert, of nieuwe werkprocessen en technologieën in de branche hun intrede doen met belangrijke nieuwe arbeidsrisico's, waardoor het RI&E-instrument (flink) wordt uitgebreid of qua opzet flink verandert. Bij actualisatie gaat het dus om een gehele nieuwe versie van het RI&E-instrument, dus niet van bijvoorbeeld versie 1.1 naar 1.2, maar bijvoorbeeld van versie 1.1 naar 2.0.

Tips voor het onderhoud:

- Bespreek als sociale partners met de andere leden van projectteam uit het ontwikkelingstraject welke zaken onder 'gewoon' onderhoud vallen en welke zaken actualisatie betekenen (belangrijke wijzigingen in de stand der techniek, wetenschap en wet- en regelgeving).
- Maak afspraken over hoe actualisatie geborgd wordt:
 - Hoe wordt overlegd: alleen tussen de sociale partners of in het gehele beheerteam?
 - Welke procedures worden gehanteerd worden om (weer) tot erkenning van het RI&E-instrument te komen. U kunt bijvoorbeeld afspreken dat wijzigingen in een brief aan het Steunpunt RI&E-instrumenten opgesomd worden en dat alle sociale partners en de betrokken gecertificeerde arbo-kerndeskundige, door middel van ondertekening laten weten dat zij akkoord zijn.
- Stel, wanneer actualisatie aan de orde is, zonodig (weer) een projectteam samen en maak een concreet projectplan om de actualisatie zowel inhoudelijk als qua ICT te realiseren.
- Communiceer tijdig de komst van de nieuwe versie naar de bedrijven. Zij kunnen hier dan hun voordeel mee doen. Beslis in hoeverre het RI&E-instrument dermate fundamenteel veranderd is dat bedrijven een nieuwe RI&E moeten opstellen. Vermeld dit dan ook nadrukkelijk.

Stap 4: Onderhoud en actualisatie van het branche RI&E-instrument

Actualisatie en (verlies van) erkenning

Sociale partners kunnen op elk moment zelf besluiten dat actualisatie van het branche RI&E-instrument gewenst is. Daarnaast neemt het Steunpunt RI&E tweeënhalf jaar na de laatste erkenning actie om sociale partners een formeel ijkmoment te geven. De werkgeversorganisatie(s) en vakbond(en) moeten dan bepalen of hun branche RI&E-instrument nog actueel is of niet. De erkenning van een branche RI&E-instrument heeft dus een gegarandeerde looptijd van maximaal drie jaar, zonder stilzwijgende verlenging.

De procedure is als volgt: Zes maanden vóór het verloop van de erkenning ontvangen de sociale partners van het Steunpunt RI&E-instrumenten een brief met verzoek om na te gaan of het branche RI&E-instrument nog actueel is.

- Drie maanden voor het aflopen van de erkenning ontvangt de brancheorganisatie een herinneringsbrief.
- Twee maanden vóór het verloop van de erkenning laten de sociale partners per brief aan het Steunpunt RI&E-instrumenten weten wat van toepassing is:
 1. Het branche RI&E-instrument is nog actueel en de sociale partners plus een gecertificeerde arbo-kerndeskundige erkennen het opnieuw.
 2. Het branche RI&E-instrument is niet meer actueel en de sociale partners gaan actie ondernemen om het instrument te actualiseren en vermelden daarbij hoeveel tijd dat ongeveer gaat kosten.
- In het eerste geval stuurt het Steunpunt RI&E-instrumenten een bevestiging dat de erkenning opnieuw geldt en dat het erkenningsicoontje op www.rie.nl gehandhaafd wordt.
- In het tweede geval stuurt het Steunpunt RI&E instrumenten een brief naar de sociale partners met de mededeling dat het instrument voor de duur van de actualisatie de erkenning behoudt, maar deze daarna verliest. (De duur van de actualisatieperiode moet hiervoor wel in het redelijke liggen).
- Indien het Steunpunt uiterlijk één maand na de vervaldatum van de erkenning geen verlengingsverzoek met handtekeningen van sociale partners en een gecertificeerde arbo-kerndeskundige heeft ontvangen, dan wordt de erkenning beëindigd. De brancheorganisatie wordt hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld en het erkenningsicoontje wordt van de website www.rie.nl verwijderd. Bedrijven in de branche met maximaal 25 werknemers komen dan niet meer in aanmerking voor toetsingsvrijstelling.

Veelgebruikte begrippen

Erkenning	Een branchespecifiek RI&E-instrument kan erkend worden. Voorwaarde voor erkenning is de goedkeuring van het instrument door minstens één werkgeversorganisatie, alle werknemersorganisaties die in uw branche bij de CAO betrokken zijn en/of actief zijn en bovendien een gecertificeerd arbo-kerndeskundige. Wanneer bedrijven met maximaal 25 werknemers een erkend RI&E-instrument gebruiken, dan krijgen zij toetsingsvrijstelling. Zie ook Erkenning en aanmeldingsprocedure en RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven .
Gecertificeerd arbo-kerndeskundige	Een deskundige als betiteld in artikel 2.7 Arbobesluit. Bijvoorbeeld: bedrijfsarts, veiligheidskundige, arbeidshygiënist of arbeids- en organisatiekundige.
Plan van Aanpak	In het plan van aanpak (PvA) dat uit het invullen van de RI&E volgt, moet de werkgever aangeven binnen welke termijn zijn bedrijf concrete maatregelen gaat nemen tegen de geïnterpreteerde risico's en wat deze maatregelen opleveren.
RI&E	Elk bedrijf met personeel moet (laten) onderzoeken of het werk gevaar kan opleveren of schade kan veroorzaken aan de gezondheid van de werknemers. Dit onderzoek heet een risico-inventarisatie en –evaluatie: RI&E. Het moet schriftelijk worden vastgelegd: zowel de inventarisatie van de risico's, de evaluatie daarvan én het plan van aanpak dat daaruit volgt.
Toetsingvrijstelling	Vanaf 1 april 2011 geldt voor bedrijven met 25 werknemers of minder, die gebruik hebben gemaakt van een erkend branche RI&E-instrument, dat zij hun RI&E (helemaal) niet meer hoeven te laten toetsen. Dit betekent: <ul style="list-style-type: none"> - geen bedrijfsbezoek van de arbodienst of arbo-kerndeskundige; - geen aanvullende metingen (mits de metingen die voor het opstellen van de RI&E zijn uitgevoerd door erkende instellingen zijn uitgevoerd); - dus tijd- en kostenbesparing; - en meer motivatie en sneller aan de slag om zaken te verbeteren. Hiertoe zijn de erkenningscriteria voor branche RI&E instrumenten aangescherpt, wat betekent dat sociale partners het branche RI&E-instrument moeten overeenkomen én het instrument beoordeeld en goedgekeurd moet worden door minstens één gecertificeerd arbo-kerndeskundige. De 'lichte toets' is hiermee komen te vervallen. (Zie ook: RI&E-toetsingsregimes voor bedrijven)

Colofon

In 2004 en 2005 heeft het Arbo Platform Nederland actief de ontwikkeling van digitale branche RI&E-instrumenten gestimuleerd. Sinds 2007 is deze rol overgenomen door het Steunpunt RI&E-instrumenten. Het Steunpunt RI&E-instrumenten stimuleert actief de ontwikkeling van digitale branchespecifieke RI&E-instrumenten, met de bedoeling de drempel voor bedrijven om actief arbobeleid te voeren aanzienlijk te verlagen. De samenwerking met brancheorganisaties, werknemersorganisaties, bedrijven en arbodiensten, heeft er mede toe geleid dat er circa 170 digitale branche RI&E-instrumenten op www.rie.nl staan, waarvan 133 erkende instrumenten.

Om de impact en het rendement verder te vergroten, zijn sinds 2006, naast de reguliere activiteiten van het Steunpunt, nog een aantal aanvullende activiteiten uitgevoerd. De kennis en ervaringen uit deze activiteiten zijn in deze handleiding verwerkt met het doel brancheorganisaties (werkgevers- en werknemersorganisaties) te enthousiasmeren en te ondersteunen bij de ontwikkeling, erkenning, implementatie en het onderhoud van een digitaal RI&E-instrument voor hun eigen branche.

Samenstelling handleiding:

Secretariaat Steunpunt RI&E-instrumenten:		Met dank aan:	
Kristin ten Have		Brancheorganisaties:	
Marloes van der Klauw		Productschap Vis	Gert van Yperen
Fenny Michel		Productschap Diervoeder	Manou van der Meulen
Sonja Nossent		Sociaal Fonds Taxi	Ruud de Haan
Anja van Vliet		Sociaal Fonds Taxi	Peer Vos
Maaïke Weyers		BGZ Wegvervoer	Nicole Wolters
		Openbare Bibliotheken	Paul Busker
		Uneto-VNI	Mari Garcia
Met bijdragen van:			
Sociale Partners:			
AWVN	Joyce Schaeffer	Deskundigen:	
MKB Nederland	Ingrid Larmoyeur	Nationaal Forum Arboprofessionals	Wiet Baggen
Vakcentrale FNV	Rik van Steenbergen	Achmea Arbo	John Peters
FNV Bondgenoten	Hester Konijnenberg	Commit	Paul Bloemen
FNV Bondgenoten	Beater van der Velden	Arbo Duo	Jos Toes
Vakcentrale MHP	Paul van Kruining	Stigas	Peter Tamsma
Vakcentrale MHP	Klaartje de Boer	ArboNed Keur Company	Paul van Strien
Vakcentrale CNV	Arie Woltmeijer	Dexis Arbeid	Mark Fleuren
Vakcentrale CNV	Sonja Baljeu	Salentijnconsult	Josje Salentijn
		Academie voor de Medezeggenschap	Jet Linssen
Ministerie van SZW:		Ergovisie	Marjam van der Kooij
André Marcet		Op persoonlijke titel	Brenda de Jong
Servaas Toebosch		Op persoonlijke titel	Jan Popma
		Arbodesk	Michiel Ridder
		Boaborea	Johan Bruining
		Namens vier beroeps- verenigingen van kerndeskundigen	Huib Arts

